

Ca. II.
Inferno fecimus pactū
Dixerūt em̄.
Raban⁹. Vox pdito-
rum qui tanq̄m bruta
animalia q̄s sunt p̄n-
tia amant. despiciunt
futura. nec post hanc
vitā requiē eternā spe-
rant. de quibus dicit.
Hō cum in honore es-
set nō intel. Et ysa-
ias increpat dices Di-
tūtis em̄ peccatum fe-
dus ei morte. et cuī i-
ferno fecim⁹ pactū r̄c
Et amos D̄g qui tor-
mins in lectulis ebur-
neis et laicis in stra-
tis vestris q̄ comeditis
agni te grege.

Vere exiguū est. q̄
eribilo. Vel aliter.
Vere non erit nobis
quid post obitū. quia
exiguū est. in nibilaz
redigemur.

Qm̄ sumus
Aere nibil erimus. q̄
sumus et flatus ē in na-
ribus nostris. i. in cor-
pore nostro. i. corp⁹ no-
strum fumo et flatus cō-
parat. qui simili orium
tur et deficit. et sermo
scintille. i. anima p̄pa-
bilis scintille. q̄ statim
sit nibil. sermo dico. i.
anima ad p̄monendum
cor nostrum. i. vegetat
corpos. Et q̄ ita sit ex-
ponendū. p̄bat subdēs
Quia extinctus cinis
et post spiritus diffū-
detur. et

Opprimam⁹.
Rab. Generaliter p̄ti-
nenti hęc ad eos q̄ deū
pienentes nulli sexu l'
grati p̄cunt. sed iniuste
et auare omnes opri-
munt. Specialiter ve-
ro hereticos tangunt.
qui paup̄em eccl̄ie po-
pulum modis omib⁹
p̄sequunt. et viduam.
de qua dictum ē. Ali-
duam eius bñdicens
benedicam⁹. Cetero-
ranos. i. p̄phas et apo-
stolos reprehēdūt. nō
dining legis decreta. s̄

Dixerunt enim
ip̄i cogitat̄s apud se n̄ re-
cte. Exiguū et cū tedio est tps vite
nostre. non est refrigerium in fine
homis. et non ē qui agnitus sitre
mortem
uersus ab inferis. Quia ex nibilo
nati sumus. et post hęc erimus tan-
q̄ non fuerimus. Quoniam sumus
et flatus ē in naribus nostris. et ser-
mo scintille ad p̄monendum cor no-
strum. Quia extinctus cinis erit cor-
pus nostrz. et sp̄us diffundet tanq̄
mollis aer. Et transiet vita nostra
tanq̄ vestigium nubis. et sicut ne-
bula dissolueſ. que fugata est a ra-
dijs solis. et a calore illius aggra-
uata. Et nomē nostrz obliuionē ac-
cipiet q̄ tempus. et nemo habebit
mēoriā op̄m nostroz. Umbrę em̄
transitus est tempus nostrz. et nō ē
reversio finis nostri. qm̄ cōsignata
est. et nemo reuertitur. Cleite ergo
et fruamur bonis que sunt. et vta-
mur creatura tanq̄ in uiuentute ce-
leriter. Vino p̄cioso et vnguentis
nos impleamns. et nō p̄tereat nos
flos tempis. Coronemus nos ro-
sis antequā mā. cescant. nullū pra-
tum sit qđ nō p̄transeat luxuria no-
stra. Nemo nostrum eros sit lu-
xurię nostrę. Ubiq̄z relinquam⁹ si-
gna leticie. qm̄ hęc ē ps nrā. et hęc
esors Opprimam⁹ paupe iustū. et
nō p̄camus vidue. nec veterani re-
sapientia.
ueremur canos ml̄i tpis. Sit au-
quod enim infirmū est inutile inuenitur
siquasi fortitudinē. p̄ iusticia habeam⁹. et hoc
vōte fortitudo nostra lex iusticie. Lix
iudeorum. et christū qui peccati nō fecit. s̄. i.
ecclesiam morec christi viduatā. et s̄. i.
cum uili cumueniamus ergo iustū. qm̄ in
tate cius in omnib⁹ viderēt. s̄ car-
utilis est nobis. et contrarius ē op̄i
malibus. s̄ quasi transgressorib⁹
bus nostris. et impropat nobis pec-
ata legis. et diffamat in nos pec-

data dei transgreditur propter traditionem
nostram. **Ca. III.**
cata discipline nostre. Promittit se
q̄ substancialē dōcē et coeternū
sciam dei habere. et filiū dei se no-
minat. Factus est nobis in tradu-
stris traducit in lucem. et cōnebre nō possunt
ctionē cogitatōnum nostraꝝ. Gra-
vidore lucem.
uis est nobis etiā ad videndū. qm̄
omnino sine peccato. q̄ dissimi-
dissimilis est alijs vita illius. et im-
les facte. q̄ finaria fa-
mūrata sunt vię ei⁹. Tanq̄ nuga
ces existimati sumus ab illo. et ab
actionib⁹. traditōib⁹. q̄ de
stinet se a vijs nostris. tanq̄ ab im-
futura vita non cogitant. sp̄em future vite pre-
mundicijs. et p̄fert nouissima iusto
ferri sue voluntati dolēt. unde ci mortē machi-
rum. et gloriaſ se deū patrē habere
nuntur.
Clideamus. Ra-
ban⁹ Similia in enan-
gelio dicunt. vbi pon-
tifices et pharisei consi-
lium inierūt quō iefuz
morti tradicent. et i crū
a posito illudebāt di-
centes. Si rex israel est
descendat nunc de crū
ce. et

erroris sui deuia sequū-
tur. nec ipsi capiti pa-
rent. s̄ blasphemant et
arguant

Clideamus. Ra-
ban⁹ Similia in enan-
gelio dicunt. vbi pon-
tifices et pharisei consi-
lium inierūt quō iefuz
morti tradicent. et i crū
a posito illudebāt di-
centes. Si rex israel est
descendat nunc de crū
ce. et

**Morte turpissi-
ma.** cruce. s̄. q̄ v̄l̄ ad
passionez ch̄risti pena-
reorum fuit. nunc tro-
p̄bē est victorij. et ec-
el gloria

**Qm̄ de crea-
tūrā.** i. nō est autor ma-
lorum dēns. ad imor-
talitatē em̄ creauit ho-
minem qui dyabolice
consentīs suggestioni
mortis sententia subie-
ctus est

Ca. III.
Justoz aut̄a.
in mā. In priori capi-
tulo iniquoz sentētia
expressi est. quā p̄tra
christū p̄ulerunt. nūc
aut̄ p̄dēnatūr stulticij
q̄ sanctos interire pu-
tant quos pro eius cō-
fessione trucidant.

Historum aut̄
martirium
animę in manu dei sunt.
et non tāget illos tormentū mortis
qui palmā martirij: at
flictionem putat et extermīnum.
Cisi sunt oculis insipientiū mori.

Is. i. finis quia nullum finem pter afflictionem per tabant eos habituros extimata est afflictio exitus illorum
reputac malorum.

Et ab itinere iusto abierunt in exter-

minium. et qd a nobis est iter exter
t s pecte quietis nunc ipse. tandem in re. t s qd
mij illi aut sunt in pace. **E**t si co-
coram deo corona glorie.

Ram hominibus tormenta passi sunt
s indefectua. s vera
spes illoz immortalitate plena est
s corporalit.

In paucis verati. i multis bene di-
sponent. qm deus tempore illos

Ts i. castigavit multis tribulationibus
temprato v. pbatis. s picipatone beati

et inuenit illos dignos se. **T**anq
tudine sue. t sicut aurum in fornace no
vitur sed probatur ita martires non deficiunt. sed

Aurum in fornace pbauit illos et
ad gratiam pparantur

Et quasi holocausti hostiaz accepit il-
los. s quasi no est ppetua mors sanctorum.
s in die iudicij copiosa remuneratio.

Ts in die iudicij qud coronabit
los. et in tempe terit respectu illorum
s in die iudicij. s ignis qui arundinetuz cito
consumit. subitam sanctorum mutationem. et vin
dictam celestem reprobozum demonstrat.

Fulgebunt iusti. et tanq scintille
s subito malo consentient. s Quia g illos

In arundineto discurret. **J**udica
bunt natones et dhabunt populis

T regnus eius no erit finis.
et regnabit dñs illoz impetuoz
s vere s quia secundu confidit ueram
datur intellectus veritatis.

Dui cōsidunt in illum intelligent
s qd in futuro a societate ei non poterunt auel
li quem bic fide et spe tenebant
veritatem. t s fideles in dilectione ac

Ts eterni societatis s ppetua.
quiescent illi. qm donum et par e
s quos elegit de mundo. t s Quia cum iusti in
trabunt in requiem cum populo sanctorum altis
simi impi ibunt in supplicium eternum
electis eius. **I**mipi aut scdm que
spen.

Cogitauerunt correptoz habebut
s iusticiam vel ipsum deum. t s a domino re
q neglererunt iustum. t a dno re
ccidunt qui sapientia et disciplinam abhiciunt.
cesserunt. **S**apiam enim et disci
s male opando s quia pntat

Pliniam qui abhicit infelix est. t va
tempalia fore eterna peccata impunita.
cua est spes illoz. et labores sine
s eternae mercedis. t s celeste habitationem
fructu. t et inhabitabili oga eorū.
s qd voluptates carnis. vel prava interpretatio
ne vel dogmata.

Mulieres eoz isensate sunt. et ne
s oga prava vel dogmata. t s i. di
quissimi filii illoz. **M**aledicta
gna maledictione.

Creatura eorum. quoniam felix est
s casta et continens anima que. s nec bereri nec
volatria polluitur.

Sterilis et coinquata. que nescivit
s adulterij. t s die iudicij. s eternae beatitudis
thoruz i delicto. s habebit fructu
s Quoniam respicit deus animas sanctas remu
nerando. et ipse respicit cum contemplando.
in respectone animaz sanctorum.

Enunciob propter regnum celorum
Et spado q no opatus est p man
suas iniqtat. nec cogitauit aduer
sus deum nequissima. **H**abitis enim
s inter sanctos. s in ce
illi fidei donu electuz. et sors in te
lo. **P**lano dei acceptissima. **B**onoz eniz
s quia gaudium eternum.

Vere gloriosus est fructus. s vite eterne. q
sapientia non auferit sed confert vitam.
laborum gloriosus est fructus. et

T s sed ppetue salutis afferat fructum.
que non concidat radit sapientie.

Discipuli hereticorū qui verbū dei adulterat
s eterna. s consumptione

Filii aut adulteroz in cōsummati
s pollute conscientie. s fili
discipli

One erunt. et ab iniquo thoro semine
s in futuro s i. corpore polluto conscientia ma
la. ideo a domino exterminabitur

Et si qdem longe
s quia memoria illorum in eterno
vite erunt. in nihilum pputabuntur

Benedictione carebit
et sine honore erit nouissima sene
ctus illorum. **E**t si scelerius defun
cti fuerint. no habebut spem nec in

Die agnitonis allocutoz Natones
s damnatois.

Ca. III.
O Quam pulcra
est casta generatio cu clari
tate Immortalis est em memoria
s apud deum.

Immortalis est em memoria
s apud deum.

Et apud homines Lu pns est illam
s apud homines Lu pns est illam

Sapud homines Lu pns est illam
s apud homines Lu pns est illam

Distingue hba scz
pulcra qstum ad opa.
casta qstuz ad innocē
tiam mentis. clara qu
tum ad virtutē nitore.

Potest esse casta cor
pore. et pulcra in supsi
cie. et ideo ait cum da
ritate z.

Premiu vin
ces. Premiu datum
p certamine tristorio
qd maius et illis certa
minibus et persecuto
nibus.

Multigena aut
impioru alternati
te catholicis et hereti
cis loquit. vt boy la u
dabilem sapientiaz il
lorum vituperabilem
demonstrat resutiam

Platationes.
Quoniam moscos gre
ce: vitulus latine dia
tur. **M**oscumata q
dam non intellexerit
esse plantatōes et vitu
lina interpretatis.
qui error tam multos
codices preoce upanit
vt vix inueniat aliter
scriptum.

Sapientie

Justus Raban⁹
Cum dixisset temalo
rum interitu, de bono/
rus requie addidit. q:
post finem vite p̄nitis
qui bonis & malis est
comunis, hi de morte
transiunt ad vitam.
Illi de vita ad mortem
sternam.

Placēs deo.
Rab. Non ideo tol/
lit deus dilectum suu
te mundo q: nō possit
inter peccatores eum u/
mune a peccato serua/
re. q: discipulos q: mi/
serat q: agnosceret lu/
pos patri p̄mendauit
dicens. Non rogo vt
tollas eos de mundo.
q: ut seruas eos a malo
Sed iudicij sui roem
obsequat. vt quos p̄
scuit et p̄destinavit.
volet et iustificet. alios
aut p̄ iniquitate dam/
net. Unde petr. No
nit deus pios & tem/
ptatioē eripe. iniquos
vero in die iudicij cru/
ciandos resernare.

Fascinatō ū.
Rab. Notat bac sen/
tentia generalis fasci/
nia reprobor. & mani/
filius astutia hereti/
corum. qui prauis do/
ctrinis & cupiditate no/
cina. auertunt sensum
hominis a trinitate re/
nitatis. fascinat em et
granat qui adulando
impedit. vel laudando
recipit. Unde Curie
batice bene. quis vos
fascinanit. Et in puer/
bijs. Domum inuidi/
cniat oculos. Iuui/
dos em̄ grecē significā
tus fascinat. dicitur
His exemplis vocem.
q: innuidus aliena fe/
licitate cruciat. Vel q:
felix est alio fascinante
leditur.

Rab. In priuō see/
mate vel comate here/
ticorum p̄fidiam. in se/
quenti exprimit marti/
rum glam. qui in bie/
ni tormento laudabi/
lem expenderunt vitā.
sed mors ipsa fuit eis
etas annosa. que eis
eternam vitam pepit.
deus em̄ eos a malo/
sociedade separauit. vt
absconderet eos in ab/
scondito facilius. q: p̄
urbatioē hominū.
**Sine voce exu/
lutionis.** q: erunt inex-

spravi. venenosī
inniles. & acerbi ad manducandū
et ad nihilum apti. Ex iniquis em̄
discipuli vel oga s̄ p̄batō s. et
omnes filii qui nascentē testes sunt
argumēti q: mērito dānādi s̄t s̄ hereticos vel
nequicie aduersus pentes interro/
gatione sua. Justus autē si morte
a malis occisus persecutoribus
preoccupatus fuerit. in refrigerio
I quasi nō etas corporis. s̄ matutitas mē/
rit. Benectus em̄ venerabilis est
tis. et morū p̄bitas laudatur.
nō diuītura: neq: numero annoz
cōputata. Lani sunt sensus homīs
q: quasi-bñ est senec qui mōd⁹ et simplex
& etas senectutis vita immaculata
Placens deo factus dilectus. & vi/
uens inter peccatores translatus ē
**Raptus est ne malicia mutaret in/
tellectum ei⁹.** aut nefictio deciper
animā illius. **Fascinatio em̄ nuga**
q: in simplicibus. & cōrumpunt bono/
citatib⁹ obscurat bona. & incōstan/
mores colloquia prava
ta concupiscētiē trāsuertit sensum
sine malicia. **Lōsumma⁹** in breui
expleuit tpa multa. **Placita enim**
erat deo anima eius. propter hēc p̄
perauit educere illum de medio in/
iquitati. **Populi autē videntes.** et
nō intelligentes. nec p̄ponētes sibi
in p̄cordijs talia. qm̄ gratia dei et
misericordia in sanctos eius. & re/
digna retributo
Spectus in electos illius. Condē
bit se in futuro. s̄ martir. s̄ p̄secutores suos.
Unde in apocalipsi. Recedit illi sicut ipse rō
nat autē iustus mortu⁹. viuos im/
dit. et duplicate duplicita secunduz opa eius.
pios. & iuuentus celerius cōtum/
mata longam vitā iniusti. **Cidebūt**
em̄ finem sapientis & nō intelligēt
q: s̄. sit datus ei vitā eternam
quid cogitauerit de illo de⁹. & qua
armis fidei
re munierit illum dñs. **Cidebūt** et
quasi non existē
contemnet illuz. illos autē domin⁹
In iudicio quādo que sibi sperabat prodesse
inuenient nouissē
irridebit. Et erunt post hēc decidē
sicut olera herbarum cito deci/
ses sine honore. & in contumelia i/
dammatos
ter mortuos impetuoz. **Quoniā**
dominus s̄ superbia & s̄ cōculationis.
dirumpet illos inflatos sine voce
s̄ evertet. s̄ vitā illorum quā stabilem esse puta
& p̄mouebit illos a fundamētis. et

bant.
v̄sq: ad supremū desolabūtur. Et
s̄ in penis. q: cōsolatōe nulla recluabat.
erunt gementes. & memoria eorū
s̄ in eternū. s̄ ad iudicium. & s̄ agnoscētes
se. que fecerunt cogitatione accusantē
perier. **Clenient** in cogitatōe pec/
catorum suoz. timidi. & traducēnt
accusantes se
illos ex aduerso iniqtates ipoz

ensabiles. quia cuz co/
guonissent deum non
sicut deum glorificane
runt aut grās egerunt
sed euauerunt in pra/
uis cogitatōib⁹ suis.

Tum iudicabunt populi simp̄:
Vnc stabūt in
iudicātes.
p̄secutores suos s̄ in martirio
uersus eos qui se angustiauerunt
s̄ stultos se & vanos iudicauunt
cōclos illozum
z qui abstulerunt labores illozum.
s̄ de gloria ad penā productos. et adue/
rātos suos de pena ad coronas translatos.
**Videntes turbabunt timore hor/
ribili. & mirabunt in subitatione i/
cūt sur venti**
sperate salutis. gemētes p̄ angustia
spūs. dicēt inter se penitētiā agen/
tes. & p̄ angustia spūs gemētes
Ni sūt quos aliqui in derisu ha/
buimus. & in similitudinē imppe/
rii. Nos insensati vitam eoz esti/
mabamus insaniam. & finē illozum
sine honore. Ecce quō p̄putati sūt
inter filios dei. & iter sanctos soz
illozum est. Ergo errauimus a via
euangelij diuinē legis. s̄ christus sol iustici.
s̄ qui oritur timentibus sc. in cuius
veritatis & iusticie. lumen nō luxit
penis. i. protectione est vera suauitas.
nobis. & sol intelligentiē nō est or/
tus nobis. **Lassati sumus in via in/
iquitatis & p̄ditōnis. & ambulaui/
mus vias difficiles. viam autē do/
mini ignorauim⁹.** Quid nobis pro/
mibus terrenatū rerum defectus ostendit.
fuit supbia: aut diuitiaz iactantia
quid nobis contulit. **Transierunt**
omnia illa tanq: vmbra. & tanq:
qui moram non patit.
Nuncius p̄currentis. Et tanq: nanis
que p̄transit fluctuanē aquā. cui
cum p̄terierit non est vestigium inue/
nire. neq: semitam carinē illius in
fluctibus. aut auis que transuolat
in aere cui⁹ nullum inueniē argu/
mentum itineris illi⁹. sed tm̄ soni-

C. VI
Lassati sum⁹.
Rab. Lassati sūt p̄bi
losophi in via iniqui/
tatis. quia ratocinā
do mundi machinaz
divino bonore subli/
mātes creature potius
seruerunt q̄ creatori.
Ideo in exquisitione
sua defecerunt non sa/
latem. s̄ p̄ditōnē inue/
nientes. Heretici quo
q: vias difficiles sup/
biendo ambulant. se/
tas p̄ponunt nefan/
das. nec viam domini
que est veritas et vita
agnoscāt. Ideo semet
ipos in p̄ditōnē tra/
diderunt. nec eis studi/
um p̄nīl vitę aliquid
utilitatis cōtulit. q: post
mortē nō premiū
s̄ pena succedit. Unde
dicunt dolētes. Quid
nobis profuit supbia

Tanq: vmbra
Per vmbram obliu/
onem mētis. vel mortē
carnis. quibus huma/
na vita obnoxia ē. ac
cīpimus. q: nūcī p̄
currentē passionē ami/
me vel corporis que p̄
cedunt occasiō vitę cor/
ruptibilis

Rab. Per anē et
cellentiā v̄l heresim. q:
nauē vero levitatem hu/
manū mentis. que per
amaras seculi vndas
demonū flatibus agi/
ta. q: sagittā volos et
insidias iūquoz. Hec
em̄ omnia in mundo ver/
sanē. s̄ tandem infructu/
osā penitētiā possesso/
ribus suis relinquent.
Unde gemētes nulla
voce p̄olatōis relena/
bunt. Unde sequitur.
Talia dicent in ifer
no ū.

tus alarum verberas leuem ventum
scindens per vim itineris aerem.
comotis alis transvolavit. et per hoc
nullum signum inuenit itineris illi?
aut tanquam sagitta emissam in locum de-
finitum. diuisus aer continuo in se
reclusus est. ut ignoretur trahitus
siquasi. sic et bene vnde instabilis et incertus
illius. sic et nos nati continuo desideri
est curiosus.

Talia. Adhuc quod
tuor spes inducit. qui
bus stultam spem ini-
quoz demonstret. qd
punita mansura tantum
putant. vel evaderet
impunitos.

Lanugo. Qd ex
flore herbarum marci
do oriens. carnis fragi-
litatem exprimit. qd a re-
to egritudinis vel mo-
lestia corporis cito tolle-
tur. quia omnis caro
fenum.

Et tanquam spu-
ma. Spuma huc ex
aquis edita sup aquam
enaturat. hic est appetitus
humanus favoris et ia-
stantie vulgaris. que
pcella temptationis. vel
discussionis iudicij dis-
solvitur vel dissipitur
id est. qd vana fuit. p-
batur.

Justi autem in p.
Post peccatorum pe-
nas et seram in inferno
penitentiam. iustorum offi-
dit gloria. qui in celo re-
cepit vita beata in co-
templatione dei fruenter
in quo totam suam spem
posuerunt.

Accipiet et Rab-
banus. Creator omnis
cuius arma sunt veri-
tas. iustitia. et iudicium.
Et creaturam sibi subie-
ctam corripit delinq-
tes.

Eter euangelij. s. p.
dicatores. p. fidiam in
deo. p. stulticiam genitum
volum hereticorum. de
peccato et iusticia. et te-
sis verborum; pectora
pungit. ut exterriti ce-
vant. cum resistere non
valeat.

Et ad certum et.
Nec unquam necesse est.
non enim potest esse con-
fusum. qd est sapiens
ordinatum.

Sp. perturbatio seculi.
aqua maris. et flumina concorrent
duriter. Contra illos stabit spiritus
qd vindicta ultimi iu-
dicij qd diuidet ipsos.
virtutis. et tanquam turbo venti diuini
qd gebenne desolatioris cinc-
det eos. et ad heremus p. ducet om-
nem terram substantiam et carnalia oga-
nem terram iniquitas illorum. et
qd causa est eorum conversionis corum.
malitia euerteret sedes potentia.

Ca. VI.

Elior est sapiens
que semper be-
ne regit anima.

Elior est sapiens
que corporis scelus et que sepe pecca-
ta precipitant. qd animo. qd prude-
tia dirigit gressus hominis
tia. qd vires. et viri p. pru-
dens melior qd fortis Audite ergo
platini.

reges et intelligite. discite iudices
finium terrae. Prebet aures vos

qui continet multitudines. et pla-
cetis vobis in turbis nationum.

qd iudicandi in terra-
qd data est a domino potestas vobis
qd puniendo qd in iudicio.

et virtus ab altissimo: qd interrogabit
qd tanquam de omni-
opera vestra. et cogitationes scrutabit
qd in iudicaturus qd eccliesie

qd cum essetis ministri regni illi?

qd alios vobis

non recte iudicatis. neq; custodi-
stis legem iusticie. neq; secundum volu-
ntatem de virtute in virtutem: qd horrendum est in-

cidere in manus dei viuendi
tatem dei ambulantis. Horrede-

re potentes scelus ma-

et cito apparebit vobis. qd duris-
qd gis punientur quibus plus committitur

sumum iudicium in his qui presumunt fieri

Exiguo enim concedit misericordia

Potentes autem poteretur tormenta pa-
tientur. Non enim subtrahet persona

cuiuscumque dominus qd est omnium domi-
tor. nec verebitur magnitudinem

quasi equalis cura est illi
cuiuscumque. quoniam pusilium et magnus

de omnibus. quia omnes creauit.

ipse fecit. et equaliter cura est illi de-

omnibus. Fortioribus autem. fortiori
et eccliesie rectores vel omnes quibus animari

stat cruciatum. Ad vos ergo reges

suorum regimur commissum est

sunt hi sermones mei. ut discatis

divina. qd in prevaricatione pceptorum dei

sapientiam. et non eradicatis.

Qui enim cu-

pietate. qd iusticie sue punitum ac-

cepit. qd iustificabuntur.

Studierit iusticia. iuste iudicabuntur.

Et flamina sunt.
id est. p.secutionum co-
motions. plenaq; em-
corda pratoz que p. dica-
tio no. emollit. s. la-
tellum correctis fran-
git.

Ca. VI.

Audite et Rab-

bon. Monet rectores ecclie-

vt iusticia et veritate
seruent et discrete ielli-

gere festinent. quia ace-

p. potestate a domi-

ni. gaudi et iudices sunt fra-

trum suorum. vt indicet
illos secundum equitatem

et doceat regulam fidei

cum opibus bonis. et
ipsi quoq; iudicium dei

expectant. qui non fallit
nec fallit. quia non solu-

opera. Et cogitationes et

voluntates iudicabit

Exiguo his. s. qd

ignorantiam vobis fra-

gilatatem. vel necessitate
peccauerunt. et humi-

li penitentia tenebant.

Potentes. qui scel-

lum mandata dei p.temne-

do. graria. peccata co-

miserunt. nec penitue-

runt. Sicut enim poten-

tiores fuerunt in impi-

etate: somnia sustine-

bant tormenta gehenne

Non enim s. Non

est p.sona acceptor

dei. vnuquemq; iux-

ta vias suas iudicat.

Ad vos ergo. Si
vulto sermone ad poten-

tes. et eo p. duricia du-

ris sermonib; increpa-

ta. ad rectores ecclie

exhortationes conve-

nit. et sapientiam minis-

tronis extollit.

Sapientie

Et diligite. Qui diligat sapientiam servat in moribus disciplinam. Non enim amat sapientiam. qui non servat disciplinam.

Preoccupatus. Bratis se offensus. Ipse enim est via veritas et vita. quod ipse itur. ad ipsum sum tenditur. ad ipsum puenit.

Assidentem. semper patet. auxiliari unde. Ecce ego sic ad hostium et pulso. si quis aperuerit mihi. trabo ad eum. et cenabo cum illo. et ipse mecum.

In punit studenduz est sapientie. et non mam discipline ei videndum.

Si ergo dicitur. Rabi natus. Reges admonet diligere sapientiam. sine qua regnare non possunt. Tunc enim regitur res publica. cum prius regnant et reges philosophantur. Merito ergo reges ecclie assidue sunt in diuinis legis meditatione. Qui enim eam discendo. docendo. operando sequitur. regni celestis coronam assequetur.

Neque cui innidia tabescere. Inuidia non promunatur sapientie. quia per inuidiam dyaboli introiit mors in mundum. et sapientiam liberata ab ea genus humanae.

Ergo accepimus. Rabanus. Ostenso sapientia virtutem suam. prius a predicatori suum humanum condicionis describit originem. ut quisque sciat quid ex carnis origine. et quid ex dei munere habeat. Quod enim dicitur. ex mensura temporis esse coagulatum in sanguine. ex semini. hoc est de se. secundum conuenientem. demonstrat virtus sexus differentiam. ut enim aiunt philosophi. semine viri candidus et mulieris est sanguine lentum. quorum primi non certis spacio corporis format. donec animatum pueniat ad partum. Alii tamquam vii. aliique viii. aliique in nono mense. qui in tecum. et prefectiones et sanitati et vitalibus esse dicuntur.

Hec rectam fidem et opa. Cum discussio venet qui didicerint iusta. inuenient rit. quia per vite meritum accipiet glorie premium quid respondeant. Concupiscite ergo sermones meos et diligite illos.

Hoc docet sapientie immarcescibilis et his solis et habebitis disciplinam. Clara est patet. qui eam bene diligunt. In maluola et que nunquam marcescet sapientia. tem animam. non introibit sapientia.

Tet facile videbit ab his qui diligunt eam. querite et inuenietis.

Habent enim formam christi dei virtutem. et dei sapientiam. eam. Preoccupat quod se cōcupiscunt

Terribiliter. qui queruntur cordem deuotam a

Ver illis se prior ostendat. Qui de principio lucentis fidei.

Terribiliter. qui queruntur cordem deuotam a

Ver illis se prior ostendat. Qui de principio lucentis fidei.

Terribiliter. qui queruntur cordem deuotam a

Ver illis se prior ostendat. Qui de principio lucentis fidei.

Terribiliter. qui queruntur cordem deuotam a

Ver illis se prior ostendat. Qui de principio lucentis fidei.

Terribiliter. qui queruntur cordem deuotam a

Ver illis se prior ostendat. Qui de principio lucentis fidei.

Terribiliter. qui queruntur cordem deuotam a

Ver illis se prior ostendat. Qui de principio lucentis fidei.

Terribiliter. qui queruntur cordem deuotam a

Ver illis se prior ostendat. Qui de principio lucentis fidei.

Terribiliter. qui queruntur cordem deuotam a

Ver illis se prior ostendat. Qui de principio lucentis fidei.

Terribiliter. qui queruntur cordem deuotam a

Ver illis se prior ostendat. Qui de principio lucentis fidei.

Terribiliter. qui queruntur cordem deuotam a

Ver illis se prior ostendat. Qui de principio lucentis fidei.

Terribiliter. qui queruntur cordem deuotam a

Ver illis se prior ostendat. Qui de principio lucentis fidei.

Terribiliter. qui queruntur cordem deuotam a

Ca. VII

Habent enim formam christi dei virtutem. et dei sapientiam. eam. Preoccupat quod se cōcupiscunt

Terribiliter. qui queruntur cordem deuotam a

Ver illis se prior ostendat. Qui de principio lucentis fidei.

Terribiliter. qui queruntur cordem deuotam a

Ver illis se prior ostendat. Qui de principio lucentis fidei.

Terribiliter. qui queruntur cordem deuotam a

Ver illis se prior ostendat. Qui de principio lucentis fidei.

Terribiliter. qui queruntur cordem deuotam a

Ver illis se prior ostendat. Qui de principio lucentis fidei.

Terribiliter. qui queruntur cordem deuotam a

Ver illis se prior ostendat. Qui de principio lucentis fidei.

Terribiliter. qui queruntur cordem deuotam a

Ver illis se prior ostendat. Qui de principio lucentis fidei.

Terribiliter. qui queruntur cordem deuotam a

Ver illis se prior ostendat. Qui de principio lucentis fidei.

Terribiliter. qui queruntur cordem deuotam a

Ver illis se prior ostendat. Qui de principio lucentis fidei.

Terribiliter. qui queruntur cordem deuotam a

Ver illis se prior ostendat. Qui de principio lucentis fidei.

Terribiliter. qui queruntur cordem deuotam a

Ver illis se prior ostendat. Qui de principio lucentis fidei.

Terribiliter. qui queruntur cordem deuotam a

Ver illis se prior ostendat. Qui de principio lucentis fidei.

Terribiliter. qui queruntur cordem deuotam a

Ver illis se prior ostendat. Qui de principio lucentis fidei.

Terribiliter. qui queruntur cordem deuotam a

Ver illis se prior ostendat. Qui de principio lucentis fidei.

Terribiliter. qui queruntur cordem deuotam a

Ver illis se prior ostendat. Qui de principio lucentis fidei.

Ca. VII
Nemo enim ex regibus. Rab. Osten dit quod omnis homo terrenus ex viri et mulieris semine ortus. et post vitę sortit exordium.

et post mortem transitus mundo.

Et celestis adam quod sine semine virili de matre virgine natus est proprium habens nativitatem modum. et post mortem suscepit ordinavit occasum.

Decimo anno mense primo conceptionem nativitatem ipsius a christianis celebrat. et ab octavo kal. aprilis quoceptus certus usque ad viij. id est maius annus. qui natum creditur.

Post traditum. cdxxvi. dies numerantur. non menses sed vi. diei. Itaque sententia euangelica quod xl.

et vi. annis tempus corporis edificatum a inde.

Et dicitur esse solvendum per senari multiplicatum.

nam perfectus est incarnationis ostendit. quod cc.

lxvi. quod tragies vi. secundum narium habet. Unde patet. quia sicut perfectus deus. ita et post mortem homo est iesus christus.

Nec copia. il. p.

Unde. Inventata una preciosissima margarita videtur omnia et emit eam.

Qui enim celestes sapientias habenter invenit. id est ibi tei. despiciat oia emolumenta punita vice. pbi losophiam. eloquias et diuinis theorice va-

cere contendit.

Veneratur mihi omnes. hoc exceptus salmone. qui petens a deo sapientiam. regni sublimitatem dimitias et gloriam cum illa meruit.

Quicunque autem christi sapientia noticia. omnium pater hic virtutum habet gratiam. et in futuro vita eternam.

Drocessu meditati onis intelligit se tamen per se esse. ut priorem sententiam posteriori perpan do ignorantias putet.

Sicut iohannes ait.

Ego nesciebam eum. sed qui me misit baptisare in aqua. ille mihi dixit.

Super quem videris spiritum. scilicet descendente et manente. hic est qui baptisat. Sic et stellae in comparatione solis minime lucere videntur.

Unus est sol, qui sol est in die iter astral luceat: si non minatur.

Ipse sapientia dux. Deus paternus incarnatus filius cui dedit omnem potestatem in celo et in terra.

Ipse enim et Rabbanus. De salomonis scriptura dicitur dedit sapientiam salomonis et prudenter multam nimis et precebat sapientiam omnium orientalium et egyptiorum et erat sapientior cum ceteris hominibus et disputauit de lignis a cedro usque ad ypsilonum et iumentis et volucib; et reptilib; et pisces et veniebat de canticis plenis ad audiendam sapientiam salomonis. Noster vero pacificus dei vir est et dei sapientia cui omnia nuda et agita discipulis etiam datus misteriorum suorum intelligentia ut historiam allegoriam tropologiam anagogem intelligentiam ipsius enim omnes homines et regis et plebejorum dux est et sapientes corrigit ut nemo plumat sapientium emendator. In manu enim illius et nos et sermones nostri et omnis sapientia et opum scientiarum disciplina. Ipse enim dedit mihi horum quae sunt scienciam veram: ut sciendi dispositiōnēm orbis terrarum et virtutes elementorum. initium et summationē et medietatem temporum. vicissitudinem mutationes et summariones temporum et modis mutationes divisiones temporum anni cursus et stellarum dispositiōnes. naturas animalium et iras bestiarum. vim ventorum et cogitationes hominum. differētiam virginitorum et virtutes radicū et quecumque sunt abscondita et improuisa dicidi. Omnipotens enim artifex docuit me sapientia. Et enim in illa spiritus intellectus sanctificans omnia: multiplices gradus dās ligētias. Namque multiplex. Vnicorū. viuus est sermo dei et efficax et penetrabilior omnis gloriā. accepit et per verbū et disertas facilius linguas infantium subtilis. modestus. discretus. minus sine macula nec fallit. nec fallitur. et misericordis. incoinqnat. certus. suauis.

Et quod non gaudet super iniquitatem. congaudet autem veritatem. amans bonum actum. qui nihil vetat. cōcō omnia: inata honestate benefacere. humanus. benignus. qui dat lasso virtutē. et naturā omnia cotinet stabilis. securus. omnem habet.

Nā hī quod non est. non est quod patet. quod non est patet. non est enim relative de sic.

Salis bonorum et salis quamqueque spiritus discipline effugiet fictum. et in maluola aiam non introit. hocque omnium mater est. Quid sine fide que est contraria largitati sapientie.

Hocque societas lucis ac tenebrarum. et sine iniuria. et quia pudica. pacifica. modesta. plena misericordia. et fructibus bonis. nico. et honestatem illius non abscondit. sed quāto quisque profundius dicit. tanto profundiora cognoscit.

Infinitus enim thesaurus est honestus. Agnoscentes. accepta et voluntate dei. Minibus. quo qui vobis sunt. Propterea eos qui dixi amicos. quod omnia quaecumque audiuntur. facti sunt amicisci dei. propter ut a patre meo nota feci vobis. discipline dona commendati. Mibi aūt dedit deus dicere ex sententia. et presumere digna hocque mihi dantur. quoniam ipse sapientia dux est. et quod sapientes corrigit ut nemo plumat sapientium emendator. In manu enim illius et nos et sermones nostri et omnis sapientia et opum scientiarum disciplina. Ipse enim dedit mihi horum quae sunt scienciam veram: ut sciendi dispositiōnēm orbis terrarum et virtutes elementorum. initium et summationē et medietatem temporum. vicissitudinem mutationes et summariones temporum et modis mutationes divisiones temporum anni cursus et stellarum dispositiōnes. naturas animalium et iras bestiarum. vim ventorum et cogitationes hominum. differētiam virginitorum et virtutes radicū et quecumque sunt abscondita et improuisa dicidi. Omnipotens enim artifex docuit me sapientia. Et enim in illa spiritus intellectus sanctificans omnia: multiplices gradus dās ligētias. Namque multiplex. Vnicorū. viuus est sermo dei et efficax et penetrabilior omnis gloriā. accepit et per verbū et disertas facilius linguas infantium subtilis. modestus. discretus. minus sine macula nec fallit. nec fallitur. et misericordis. incoinqnat. certus. suauis.

Et quod non gaudet super iniquitatem. congaudet autem veritatem. amans bonum actum. qui nihil vetat. cōcō omnia: inata honestate benefacere. humanus. benignus. qui dat lasso virtutē. et naturā omnia cotinet stabilis. securus. omnem habet.

Rabbanus. Spiritus quem implerat omnia mobilis similitudine et stabilitate. hoc est quod vobis discurrebit. ubiq; obuiā venit. et repete vobis non credit. innuenit. Omnipotens spiritus. ut ubiq; p̄s signet. stabilis simul et mobilis deus.

Rabbanus. spiritus. figura sub eius. reges omnia vobis dominis sunt. Nam enim dicit ut dominus habuit iste. non quod perferant cogitat. Hoc enim tempore illud eternum. et ille luminando dicit de se. et de patre. quod dicitur est nobis. Unde ait. Nemo nouit patrem nisi filius. et cuius filius volunt et revelare. quod per filium revelat prius. id est quod non est. Unde dicitur. Non est quod patet. secundum p̄serim tempore. illud eternum. et ille stabiliter et tristitiam et se ostendit. et de quod loquimur. multo magis vobis dei per quod facta sunt omnia. ostendit patrem. scilicet. qui est ipsius ita est. et quod patet. secundum quod sapientia est essentia.

Rabbanus quod non est. non est quod patet. quod non est patet. non est enim relative de sic.

Svia. veritas. et vita. et quod lumen omnium: et quod in manu eius sunt omnes fines terre. cui omnigeni electur celestium. terrestrium. et inferno virtute. et omnia prospiciens. et quod carum.

Piat omnes spiritus intelligibles. multi et mobilis enim subtilius. mobilis sapientia quod omnis. subtilis. Omnibus enim mobilia creavit. regit. ordinat. In ipsa enim vivimus. et mouemur. et sumus.

Libibus mobilior est sapientia. Attinet ha fine vobis ad finem. et quod lux est et tenebre in eo non sunt.

Gita autem ubiq; propter mundiam calcificans frigus infidelitatis nostrae suaz. Vapor est enim virtutis dei. et splendor glorie consubstantialis. equalis. certus. et summo emanato quedam est claritas. et omne non approquinum quod malum.

Nipotētis dei sincera. et ideo nihil semper simplex bonum est. In quo videt pa inquinatum in illam incurrit. Lector qui videt me. videt et patrem. qui peccatum est enim lucis eternae. et speculum sine non fecit. nec invenit dolus in ore eius.

Macula dei maiestatis. et imago plena representatio.

Bonitatis illius. Et cum sit una:

Sequitur coenitatem immutabilem. omnia potest. et in se permanens.

Regnando. ordinando. omnia per ipsum facta sunt omnia innouat. et per nationes in animas sanctas se trāfert. amicos dei et stulticia deo odibitis est et prophetas constituit. Nemine enim qui in lege domini incepit die ac nocte diligit deus nisi enim qui cum sapientia corporalis lux que modo occidit. modo datur. spirituā luci compata scintilla videt. et unus quoque sanctorum claritatem longe trascendit. Est enim hec speciosior solidus. Ipsius gibunt. tu autem permanebis et super omnem dispositiōnē stellarum nullus sine peccato. vel immutata copata prior inuenies. Illi enim a peccato. quod peccatum non fecit. nec in succedit nox. sapientiam autem non invenit dolus in ore eius.

Ca. VIII

VIII

Ettingit ergo a principio mundi.

Fab eterno vobis in eternū. et vobis ad adventum christi. et quod dei virtus fine vobis ad finem fortis.

Sermonis de sapientia ego diligenter diligenter me. et disponit omnia suauiter. Dicunt qui mane vigilaverit ad me inueniet me amauit et erexit eam a inuentu.

Celestis qui obseruat ad postes hostium mei.

Stabili mea. et quesum sponsam meā assuli fevere. et veritatis unde bec est vita eterna ut cognoscant te solum. et quem misisti eternū.

Christus mere. et amator factus formē illius.

Secundum quia coeterna patri coomipotenti.

Co patris scilicet quia ei coeternus.

Generositatem illius glorificat.

tre ab eterno genita. nata in tempore de matre

Silique non est patet. Christus est dei virtus et dei sapientia.

Propter quod est contra sapientiam. et quod est contra piety. et quod est contra piety est sic lumen delicie patre. et fons virtus apud patrem fonte virtus.

Cum apud te est fons virtus. cum lu. et i. et i. et i.

Si enim patet virtus in semetipsa. sic dedit filio virtus in semetipsa. et calcificans frigus infidelitatis nostrae suaz.

Vapor est enim virtutis dei. et splendor glorie consubstantialis. equalis. certus.

Sapientia est filia. et sapientia patre. sicut lumen de lumine. deo deo.

Singulis partibus. et singulari lumine. singulari spissus lumen. Singulus patet deo. singulari filii.

De et singulis spissus deo. Ergo et singulis patet sapientia. et virtus singulari si mul uinum lumen. vnu deus. vna sapientia. Et filius factus est nobis sapientia a deo. et iustitia et sanctificatio. quod translat ad ipsius pertinet ut cum illo ieterne permaneatur. et ipse in tempore verbū caro factum est et habebitabit in nobis.

Ca. VIII.

Attinet a fine id est a principio mundi vobis ad adventum christi. et quod dei virtus fine vobis ad finem fortis.

Sermonis de sapientia ego diligenter diligenter me. et disponit omnia suauiter. Dicunt qui mane vigilaverit ad me inueniet me amauit et erexit eam a inuentu.

Celestis qui obseruat ad postes hostium mei.

Stabili mea. et quesum sponsam meā assuli fevere. et veritatis unde bec est vita eterna ut cognoscant te solum. et quem misisti eternū.

Christus mere. et amator factus formē illius.

Secundum quia coeterna patri coomipotenti.

Co patris scilicet quia ei coeternus.

Sapientie

Doctrix est em̄
De plenitudine eiōm̄
nes accepimus. p̄ quē
grā t̄ veritas facta est.
id est. reuelata. Deum
nemo vidit vñq̄. s̄ si
lius qui est in sūm̄ pa-
tris ipse enarravit.

Et labores. Ni
dilēm̄ in vñbile te-
sidiolum. in opib⁹ ei⁹.
Quemq; sunt vera-
quemq; p̄ pudica. que
cans agit iusta. t̄ age
da suis p̄mittit.

Sobrietate
em̄ t̄. Rab. Quicē
perans est. p̄ndēs for
nis. t̄ ill⁹. quid illi de
est. Has aut̄ virtutes
nemo h̄. n̄l̄ cui omni
um virtutuz̄ origo de
contulit. quoq; t̄p̄.
quacūq; gente Quidā tamē
spēm̄ pietatis habētes
virtutē ignorauerunt.
quia creatori subdi no
uerunt. ideo viā disci
plina nescierunt. De
em̄ solus virtus Isapi
entia patris. inuenit vi
om̄ disciplinę. t̄ dedit
illam iacob puer suo

Dropousi Ra
banus. Potest hoc d̄
genitrix t̄i intelligi.
que posito virginita
tis mērūt̄ verbo dei fe
cundari. t̄ generare fili
um dei ad salutē mun
di vel genit̄ humani
rab omnibus vñico p̄
conio celebrari. Unde
Beata me dicet om̄s
generatōes. Cui con
cordat qd̄ sequit̄. Da
beo ppter banc charita
tem ad turbas.

Admirabilis.
Partus virginis om
nibus fuit ammirad̄.
quia in resurrectionez
trainam multoz̄ exti
tit. qui stat in signum
populoruz̄. sup̄ quem
continebunt reges os su
m̄. ipsum gentes de
cabuntur.

In principio erat verbū. et verbū erat apud
deum. et deus erat verbum. hoc erat in princi
pio apud deum. et verbum caro factū est. et ha
contubernium habens dei. sed et
bitauit in nobis t̄. quia pater diligit filium et
omnium t̄ dominus dilexit illam.

Doctrix est em̄ discipline dei. t̄ ele
ctri opim illius. Et si diuinit̄ apper
s̄ virtutum diuinis continet. et
amatorib⁹ suis offert. illi. Nec s̄ diuinit̄ ec
tans in vita. quid sapientia locuple
f omnia per ipsum facta sunt
f meditantibus in lege prebet omnimo
dam dulcedinem sapientie
tius. que opatur omnia? Si aut̄
f profundam. s. ce sanā intelligentia
f bonum opim et virtutū.

sensus opatur. quis hoꝝ que sunt
f stabilem sc̄ salutē ponit.
magis q̄ illa est arifex? Et si iustici
am quis diligit. t̄ labores hui⁹ ma
gnas habet virtutes. Sobrietate
tuor enim principales virtutes ponit.
em̄ t̄ prudentia docet t̄ iusticiam
f fortitudinem. f ad eternā vitaz
t̄ virtutem. quibus vtilius nibil ē
f vel via. f alias et si multitudine
in vita hominib⁹. Et similitudinez
f vel q. f ipa t̄. Nibil
est quod eam lateat. quia ab eterno genita est.
cum patre cuncta disponit
scientie desiderat quis. sc̄ p̄terita
f q̄rimitum et finis. f qui ait. ego dabo
vobis os et sapientiam. t̄c
et de futuris estimat. sc̄ versutias
f propositōes

sermonum. t̄ dissolutōes argumē
f Qui ait. Erunt signa in sole et luna. et
torum. signa t̄ monstra sc̄it ante q̄
stellis t̄c
stant. t̄ eventus temp̄ et seculoz̄
f Popul⁹ f dei cōmōnione sapientie. i. christi.
se babere gaudeat. et in ampliorū eius delectari.
qui ait. Si quis mibi aperuerit. intrabo ad illā.

Dropousi ergo hāc adducere mi
et cenabo cum illo. et ipse mecum.
hi ad zuiuanduz̄. sciens qm̄ meū
f. i. alleui
cōmūnicabit de bonis. t̄ erit allocu
stio. f vor doctoz̄.
tio cogitatōis t̄ tedū mei. Dabeo
f doctrinā salvatoris. i. q̄ib⁹ euāgeliū p̄di
pp̄ter banc t̄ claritate ad turbas. t̄
cabo. f q̄rincipat̄ et potestates sub
q̄c̄t christiane religioi f patriarchas et prophe
tas quibus sociatur.
honorē apud seniores. Juuenis t̄

f omnia secundū legē distubicas.
acutus inueniar ī iudicō. t̄ ī cōspe
f cuz̄ reges et principes mi
ctu potentiu admirabilis ero. t̄ sa
ries principium mirabunt̄ me. Ia
f non audebunt loqui
centem me sustinebunt. t̄ loqñtez
f accenti ad sermones meos.
me respicient. t̄ sermocinante me
f non audēt̄ mibi resistere.
plura. man⁹ ori suo imponet. Pre
f immortalitatē habent sancti in carita
ter radicati et fundati. et spem immortalitatē
terea habebō p̄ banc immortalita
tem. et memoria eternā his q̄ post

Ca. IX

Secuturi sunt me
me futuri sunt: relinqua. Disponā
f quibus euāgeliū p̄dicabo
nec p̄ variis sectas abire p̄mitta.
populos. t̄ natōnes mibi erūt sub
f victi patiēta mea. et ridentes christi
miracula. qui ait. cōfido q̄ ego vici mundum
dite. Timebūt me audientes reges
f fidicium. f benigni
horrendi. t̄ in multitudine bonus
f aduersarioz̄. f Letera
foris agentib⁹ quid intus p̄fester adiungit.
videbor. t̄ in bello fortis. Intrat
f sapientiam. f confidentia mentis
in domum meam. p̄quiescā cū illa.

Non em̄ habet amaritudinē quer
satio illius. nec tedium conuictus
illius. sed leticiam et gaudiū. Nec
cogitans apud me t̄ p̄memorās in
f q̄r quidquid de natura ei⁹ co
gnoscitur. totu⁹ immorale. et sp̄ viuere inuenit.
corde meo. qm̄ immortalis est ī co
f q̄rēto magis amas. t̄ato magis suauior re
gitatione sapientia. t̄ in amicicia il
peritur. f q̄r ipsum facta sunt omnia.
lius delectatō bona. t̄ ill⁹ operib⁹
f qui est omnium retuz̄ origo. et quod
factum est in ipso vita erat.
manu⁹ illius honestas sine defecti
f Si quis vestrum indiger sapientia
one. et in certamine loquele illius
poscat a deo qui dat omnibus astutus
sapientia. t̄ p̄claritas in amīcitatōe

f Diligenter et studiose. vñ.
urgaz diligendo et circundo ciuitatē querā q̄ē
diligit anima mea
sermonū illius. circuibam querēs
f fortis. firmiter
vt mibi illam assumere. Puer autē
eram ingeniosus. t̄ sortit̄ animā
bonam. Et cum essem ī magis bon⁹
veni ad corpus incoquinatum.
f Custodio legis consummatio incorruptio
nis. Incorruptō autē facit primum deo. et ad
banc pfectō nō nō venit nisi quē diuina grā
sublevat. unde Omne datum optimum. et om̄
Et vt sciuī qm̄ aliter non possū esse
ne donum pfectum delusum est.
continens nō deus det. ethoc ip̄z
erat sapientia scire cuius esset hoc
donum. adū dominū t̄ dep̄catus
sum illum. et dixi ex totis p̄cordijs
meis.

Ca. IX.

Deus patrū me
orum. t̄ dñe misericordie
f omnia p̄ ipm̄ facta sunt
qui fecisti omnia verbo tuo. et sapi
entia tua constituisti hominem. vt
f omnis uo terrenis. christi quo
dominaret̄ creature. que a te facta
es in mundum missus. orbē regit eccle in equi
itate. f erit iustitia cingulum lumborum ei⁹
fate t̄ iusticia. et ī directōne cordis

Intrans Rab.
Post p̄dicationē. p̄
opis labore. quib⁹ au
ditōrib⁹ sancti solaciū
prebent. ad se redem
tis dīning contēplati
oni vacat. vbi lugne
dulcedinis quietem in
ueniunt

Corporales delicie
corpus grauant. sp̄ua
les vero. mentem rele
uant. t̄ tanto eluriant
q̄to amplius comedū
tur. In illis appetitus
plac̄. expientia disipli
cat. Augent vō sp̄ua
les delicie desiderium
que quo magis sumū
tur. audiūs amantur
Unde dāvid. Gusta
te t̄ videte qm̄ suavis
dñs z̄c

Orige. Qui aperit
os mutū. t̄ linguas in
fantium. facit disertas
hec omnia sunt in chri
sto recipienda. Ipse
em̄ sapientia. fornu
do. iusticia. sanctitas
t̄ prudentia. Sed cur
sit vñus in subiacen
ti. pro varietate sen
sum. diversis voca
bulis nōcupat. Aliud
em̄ significat sapientia.
aliud iusticia. Sapientia
quidē disciplinam hu
manā t̄ diuinaz̄ rep̄
instruit. iusticia autē
qd̄ distributor. et in
dex meritorū sit.

Puer aut̄ z̄c. Ra
ban⁹ Salomon in pu
ericia postulauerat a
deo sapientiam. t̄ vt recte
iudicaret populū. t̄ di
scemeret inter bonum
t̄ malum. factus ē ego
sapientissimus. t̄ videot
sortitus animā bonaz̄
q̄babnit cor sapiens.
et intelligens. S̄ qd̄
cōuenit ei qd̄ dicitur.
veniad corpus inco
quinatum cū esse bo
nus. cum mulierē alie
nigenam amauerit. et
ydola edificavit. Vi
detur ergo magis que
nire p̄plo. sancto p̄. q̄ in
baptismo regeneratus
et fide salvatoris ibu
tus puericiā indolue
bōnū et simplicis ino
centie p̄cepit. et cūctis
studijis certauerit que
nire ad culmē virtutū
Unde sequit̄. Et cum
essem magis bonus z̄c

Daber non indicat quemq; s omne iudicium dedit filio, huius membra sancti sunt. imitantes eum

Seruum. t horo filij ad patrem pro corpore suo
famam iusti sedes est sapientie.
Iudicium iudicet. da mihi sediu
t qui formam serui accepi
tuazz afflitrice sapientia. t noli me
reprobare a pueris tuis. quoniam
in iueneris subiecto calib; t qz; s mater em di
xit. ecce ancilla domini. fiat mihi sibi ver. tu
seruus tu sum ego et filii t ancille
t sime me nibil potestis facere. t s breves di
es dominis sunt.

Tomo insirm t exigu tem
poris. t minor ad intellectus iudi
cij et legum. Et si quis erit summa
hominum

Tus inter filios hominum. t si ab illo
divina gratia dei suz id
fugerit sapientia tua. in nihilum co
quod sum.

Salomo putab; **T**u aut elegisti me regem po
nem v christi.

Tulo tuo. t iudicem filiorum tuorum et
filiarum. Et diristi edificare templum
non pot abscondi ciuitas supra

In monte sancto tuo. t in ciuitate
montem posita. fidem.
habitationis tue altare. similitudi
nem tabernaculi tui sancti. qd ppa
cū couceres filios israel de egipcio
filios.

Rasti ab initio. et tecum sapientia tua.
Nemo nouit patrem nisi filium.

Que nouit opa tua. que. t affuit tunc
omnia in sapientia fecisti.

Sapientia tua est cum orbē terrarum faceres. t sciebat
quid placitum esset oculis tuis. t

Recutum et iustum quid directum in preceptis tuis.

Omne datum optimum et omne do. p desur.
Mitte illam de celis sanctis tuis.

Sa te ipso. s qui sedes et oia gubernas. t s cū si
era sede magnitudinis tue. vt lme
delib; meo. t s dei adiutores sum. t s imbris

Miscum sit. t mecum labore. t sciame
vt nibil contra faciant

Quid acceptus sit apud te. Seit em
omnia nuda et agta sunt sapientie. t s per cal

Illa omnia t intelligit. t deducet
len virtutum. t ne offendar ab aduersariis
me in opib; meis sobrie. t custo

Diet me in sua potentia. Et erune
coram deo regaz
accepta opa mea. t disponam popu

Rum tuum iuste. t ero dignus sedi
um patris mei. Quis enim hominum

Poterit scire consilium dei? Aut quis
victis causa dñs placuit. sed vicia
poterit cogitare quid velit deus?

Catoni qz fragiles
Logitatones enim mortaliū timide.

Graia nostra mutabilis. et caro nostra cor
t incerte pudentie nostrae. Corp
ruptibilis. corruptibile. s.

Em quod corrumptif: aggrauat anim
mam. t terrena inhabitatō depri

mit sensum multa cogitantem. Et
hominis nullam potest bō inuenire rationem
difficile estimam que in terra sunt.
quasi i apto.

t que in prospectu sunt inuenimus

Vlaut
cum labore. Que in celis sunt aut

Nec desperem et pre
quis investigabit. Sensus autem

Missis subiungit consolationem spiritus sancti
tum quis sciet nisi tu dederis sa

pientiam. et miseris spūm sancum

Enū de altissimis. t sic correcte sunt

Fel sententie
semite eorum qui in terris sunt. et

que tibi placent didicerunt homi
nes. Nam p sapientia sanati sunt

Omnis sanati sunt qui deo plauerunt
quicunq; placuerunt tibi domine a

Mūdi. principio.

Ec illū qui pri
mus formatus est a deo

pater orbis terrarum. cum solus esset
creatus custodivit. t educit illum

Propteroposterō ē
a delicto suo. Et educit illum de lis
mo terre. t dedit illi virtutē pīnēdi

A a deo caym.
omnia. Ab hac vt recessit iniustus

In ira sua. p irā homicidij fraterni
tas deperit. Propter quod cum

Vilium. t p passionē crucis christi. delictū ē
peccatum mundi. et ad regnum celorum fideles

Aqua deleret terrā sanavit iterū sa
reducti.

Sapientia. per contemptibile lignum
noc

Quid sa
iustum gubernans. Hec t in con
scientia post vilium fecerit ostendit.

Abraam
lens lupiē cū se natōnes extulit
sent: sciuit iustum. t conservauit si

Abrae
ne querela deo. et in filiis miseri

Loth
cordias forē custodivit. Hec iustum
sodomitis

A peccatis impīs liberauit fugi
de celo

Quis ci
entem. descendente igne in pentas
uitatum regionem

Polim. quibus in testimonium ne

Quicq; sumigabunda pīstat deserta

Ostenderunt se quod in inferno dam
terra. et in certo tpe fructū habentes

Nate anime sine fructu penitentie metentuz ar
bores. et incredibilis anime me

Debunt.
moria stās segmentū salis Sapiaz

Sensus aut
mū. Nemo scit qīnt
in corde hominis nisi spī
ritus boīs. t nemo no
vit qī sunt dei. nisi spī
dei. Spīus autem omnia
scrutat. etā profunda
dei. qui illuminat cor
da sanctorum

Rab. Bonitate deī p
mus bō creat in padi
so locatus. cunctis ani
mantib; pīlat p trans
gressionē mādat. i mi
seris bñi. seculi deie
ctus est. t p dei sapiaz
id est. christū repatus.
magū pietatis dīmū
indictum est.

Injustus. vt ca
ym. q fratré iuste pe
nit. cu pīaculi vindic
ata in diluvio soluta ē
t generatō caym dele
ta. s dei sapia noe de
stirpe seth. ad repatio
nē orbis cū filii suis
archa seruavit. Vñ se
quit. Prop̄ qd zc.

Hec ricon. Ra
ban. Dyabolus pī sup
bia in obstructō turnis
seduxit gen̄ humānū.
Vñ pīsula est pīnū
lingua. s dei sapientia
stirpem abrae adiun
dans cultum t legē vt
vnā tēn colerēt. tē
ius semine redēptoz
pīduxit. in q benedixit
omēs gētes. ita qd dy
aboli supbia cōfudit.
humilitas christi adu
nat.

Hec iustum zc.
Minc petrus ait. Cui
tatem sodomorum et
gomorrotū in cinere
redigēs. eersione dā
nauit. exemplū eoz qī
pie acturi sunt ponēs.
t iustum loth opprēss
a nefandoz inūrgs.
aversatione erupit ic.

Exor loth retro re
spiciens. in statuam sa
lis conuersa est ne qī
grām dei ad vitaz vo
cati sumus. veterē ho
mīnem respiciam. me
dia via remaneat. In
statuam salis versa.
alios salit. Vñ. De
mentote vroris loth.
ne. s. tanq; fatui negli
gamus. s. prudenter et
ueamns.

Sapientie

em pterentes non tm in hoc lapsi sunt ut ignorarent bona sed et insipientie sue reliquerunt homib memoriam ut in his que peccauerunt nec latere potuissent. Sapientia autem hos qui se obseruant: a doloribus spectuo conseruabit.

Hec autem profut. Jacob fugies esau fratre suu venit ad laban auunculum suum et in itinere per somnum videt scalam erectam. et angelos dei ascenderes et descendentes et ipsius domini innici scalig dicentes sibi. Ego sum rex abraa patris tui et tens ysaac terraz in qua dormis dabo tibi et semini tuo. Veniens autem in mesopotamiam lyam et rachel duxit per quibus oves laban dominum paut. Qui enim mercede sua fraudulenter prouidere voluit.

Hec autem profut. Jacob sapientiam dei priuatum est laban et iacob ditatus eis multis opibus redit.

Hec venditum. Rab. Distice Sapiencia dei martyres de persecutoribus erupit et exaltavit in regno celesti. Unde cum christo regnare sunt indices hostium.

Hec populu. Rabanus. Distice. Liberat tens electos suos a persecutoribus et per miraculorum chorus scationem terret aduersarios dat sapientiam. cui non possunt aduersari resistere. Unde coronam regibus et principibus assistunt intrepidi fiducialiter loquentes verbum dei et per martirium pueniunt ad proxima regni ubi premo decantant laudes libertatoris suo.

Hec populu. Rabanus. Distice. Intrauit in animas seruum dei et stetit contra reges horredos que fecit in egypcio. in portentis et signis. Et reddidit iustis mercedem laborum suorum et deduxit eos in via mirabili et fuit illis in velametro diei et in luce stellarum per noctem. Et transstulit illos per mare rubrum et transuerit illos per aquam nimiam. Inimicos autem illorum demersit in mare et ab altitu dine inferoz eduxit illos. Ideo iu-

Ca. XI

s vasa aurea et argentea et septiorum sti tulerunt spolia impiorum et de canticaverunt domino nomen sanctum tuum et victricem manu tuaz pariter laudauerunt. Quoniam sapientia ad literas vel misericordias et ore infantius aperuit os mutoz et linguas isan et laccentium. per laudem fecit disertas

Dixit opera Israhelitarum Moysi eorum in manibz prophetarum properantes ad terram promissionis sancti. Iter fecerunt per deserta que non habitant et in locis desertis fecerunt tabernacula. et ambo certarunt casas. Strerunt contra hostes et de inimicis se vindicauerunt. Sitterunt et inuocauerunt te et datus est illis aqua de petra altissima. Cessatio. super quae edificari sapientia et reges sitis de lapide duro. Per quae em penas passi sunt inimici ilorum. a defectone potus sui. i eis quis fluebat aqua de petra cum abundantem filii israel: letati sunt. Per hec cum illis decesserunt.

bni cum illis actum est. Nam pro quo prius recabantur. quando aque versa fonte sempiterni fluminis humum sunt in sanguinem qui accepit gladium. sanguinem sanguinem dedisti iniustis. Qui cum minuerent in traductione sicut sub berode factum est.

infantum occisorum dedisti illis que salit in vitam eternam. hoc improposito. abundante aqua insperate ostendens per sicutum que tunc fuit. quemadmodum eos cum torrente voluptatis et potam pectorum tuos exaltares. et aduersarios illoz necares. Luz enim temptari sunt. et quidem cum misericordia correctionem experientio disciplinam acceperunt. scierunt que admodum cum ira iudicati impij: tormenta paterent. Nos quidam tanquam pater monens probasti. illos autem tanquam rex durus interrogans ptem nasci. Absentes ei et pates: similitudine sapientiae aperte.

Sin sapientia di nec humana mens aliquid digne cogitare. nec os proficer potest. ab ipso ergo et sapientia et gloria quentia petenda est.

Ca. XI

Dixerit Raban. Populus christianus per desertum huius mundi prophetiam sequitur ut perveniat ad patriam regni celestis. Unius trus. Habemus prophetatum sermonem cui bni facitis attendentes quae lucerne lucenti in caliginoso loco zc

De petra ali. Petra autem erat christus. quod virga crucis processus. qui erat in manibz id est. i scripturis prophetarum fudit aqua vinum. Unde qui sit. reiat ad me et bibat zc

Per quem. Rabanus. Memorabitur beneplacitum priori populo datus narrat penas tumi corum quas in morte primogenitorum et via dade passi sunt. Misticus populus dei et quod pascue eius latiant de fonte aquae vinx. et psecutores eternam egestatem deficiunt. Unde ysaias. Ecce fui mei bibunt et vos sitiatis

Quasi pena est malum. gaudium est bonis si tientibus se temptari ad correctionem. Sine ergo patiente sine non gloria est eis

Cum emitte s. Raban. Israhelitas pecantes dignis plagiis corripuit deus et peccatores consolatus est. egipciros et chanancos tam qui misericordia indignos exterminavit. Unde lequitur. Nos quidam tanquam pater zc.

Torquebantur pharaone, ubi quis se essent. Unum tamen habens israelites recetit ad eum singulas ciuitates penerunt, puniti sunt. Et omnes chananei audiens victoriem populi dei. Unus ras. Inuit in nos terror vester tecum. Misericordia autem. Inde quod incarnatus filii dei et predicti despiciebantur. ubi terraz vagi et profliguntur. Hostiles vero ad fidem pueri, et suscipientes paternam correctionem a deo misericordia non recedunt, ut quod fuerat in capite sit in cauda et conuerso.

Duplex est. Preteritorum malorum recordatio non minuit, et prius tempore auctoritate auger. Unus nec bene spem remedij, et peritiam simulacrum non studet emendationi. Unus. Cum occideret eos querebat enim et dilexit, non enim ore suo tecum.

Non similiter faciens iustis, quoniam sibi peccatum. Septies enim auditus iustus et resurgit. Iam plus autem venerit in profundum malorum: et temnit.

Octo quidam est. Rab. Dignus fuit ut quod a creatori creaturas venerabatur, non opem querebat, sustineret, pertinaciter pugnat enim per orbis terrarum, et insensatos. Misericordia vero ydolatrie hereticorum scismatis, et errorum suorum sectas per veritatem coluit, et spiritum alibit bestias puniuntur. De quibus dicitur. Retradas bestias alias perfidientes tibi, quoniam aspergenter terribilis furor immensus. Tota enim intentio est eo ut genus humanum precepit et cruciare id oibis modis. Sed quod de nemine iniuste damnat, sequitur. Omnia in mensura recte.

Sed omnia in me recte. Quia omnia sunt dignitate et iudicio et iusticia facit. Omnia enim opera sua certo modo et mensura et poterit creari. Unus. Qui nuntiat mensuram, et certitudinem, et fortitudinem brachium domini resistet. Quoniam tandem momentum lingue statere, sic est ante te orbis terrarum. Et tandem gutta roris antelucani, qui descendit in terram, et miserit omnes plena opus suum propter peccata non de nimis. Quoniam omnia potes, et dissimili-

spicit, sed per penitentias abluit, et pie fuit et mulas peccata hominum propter penitentiam. Diligis enim omnia que sunt, et nihil odisti eorum que fecisti, nec enim odiens aliquid constitueristi aut fecisti. Quomodo autem possit aliquid permanere nisi tu voluisses? aut quod a te vocatum non esset conservare? Pascis autem omnibus, quoniam tua sunt domine qui amas animas.

Ca. XII

Octo quidam errantes colebant mutuos esculapii, arctos, canes, serpentes, et bestias supuacuas, et misisti illis multitudinem inutorum animalium in vindicta, ut scirent quod dicere pene cognoscerent qualitatem culpe per quod peccat quis. Per hec et torquebas. Non enim impossibilis erat omnipotens filius, et terra manus tua, quod creauit orbem, et manu et vacua, et tenebre erant super faciem terrarum ex materia iniusta, immitatem abysmorum, et demonum. Illis multitudinem versus, aut audaces leones, aut novi generis ira plenas et ignotas bestias, aut vallividinis, et obscurore ignium spirantes, aut odorantes, et oculos spumaentes, et summi proferentes, aut horredas ab omnius videndo erunt. Signata iacula vel ignota oculis scintillas emitentes, quae lassitia, et non solus lesura poterat illos exterminare, sed et aspectus per timorem occidere. Nam et sine his uno indignatione vel iustitia ipsu poterant occidi, persecutorum passi ab ipsis factis suis, et dispersi per spiritum virtutis tue. Omnia in mensura et numero et pondere disposita. Ideo nihil est impossibile cui resistere ne isti. Multum enim valere tibi soli super me potest. filii tui. Unde yla erat tempore, et virtuti brachii tui quod in duce fortitudine brachium domini resistet. Quoniam tandem momentum lingue statere, sic est ante te orbis terrarum. Et tandem gutta roris antelucani, qui descendit in terram, et miserit omnes plena opus suum propter peccata non de nimis. Quoniam omnia potes, et dissimili-

tura statuta sunt, nulloque evidentem ratione firmata. Hoc enim fuit principale in anno predicto exercitium placitum. In mensura quam in uno quoniam in pudentia et probitate, in his postmodum et gubernacione, et iudicante, et administrante, et in his iustis in exercitu pribus, et in nobis potest, nec reprehendi, oia in clauso loco tristis abscondita latet, quod solis clamibus iudicis et misericordie dei reserabuntur, quoniam illam abscindita tenebantur, et revelabuntur, consilia corrum.

Momentum stateretur tecum. Vide dic ylai as. Ecce getes sic stilla simile, et quasi momentum stateretur reputare sunt, vult enim intelligi quod mens et ratio sensus domini per quem oia facta sunt, et sine quamlibet ille sit de quod. Verbo domini eti firmati sunt tecum. Deus gentes quoniam non cognoverunt creatorum suum ad prophetas dicens quod si stilla si simile sunt, et quasi momentum stateretur, quod deinde uide tenebas, et sic genita roris antelucani, quod per venientiam tibi opera faciebant per medicina camina et sacrificia iniusta, et filiorum hoc non legitur. Suorum necatores sine misericordia. hoc non legit factum fusse, et comestores vilorum hominum, et de uoratores sanguinis, et auctores per eorum qui se non poterant defendere, rentes animam auxiliatae voluntate, et quibus volebant auxiliari, sti poterant a medio sacramento tuo. Per manus pentium nostrorum, et digna perciperent peregrinatores puerorum dei que tibi omnium carior est terra. Sed et his tandem hominibus perecessisti, et misisti antecessores exercitus tui. Accidimus timores quibus corda gentium puncerat, et illos paulatim exterminarent. Non quia impotes in bello eras subiugere ipsos iustis, aut bestias levibus, aut verbo duro simul existes, et per partem id est paulatim non terminare, sed per iudicias, dabant exercitos omnem vindictam. locum penitentie, non ignoras quoniam iniqua est natione eorum, et naturalis malitia ipsorum, et quoniam non

Diligis enim bonus, et suavis est domine spousus in nobis. Ideoque hos qui exerrant, peribunt, et de quibus Beatus qui audierat vocem ammonitum peccatum amones et alloqueris. Ut relictam malitia credant in te domine. Illos enim antiquos habitatores sancte terre tuae quos exhorruisti, quoniam odibilia tibi opera faciebant per medicina camina et sacrificia iniusta, et filiorum hoc non legitur.

Diliges enim bonus opifex opus suum diligis, et regis, et si bona aliquam peccatum sustinet in mortali patientia, et per penitentiam melius pueratur. Unus sole suum facit oriri super bonos et malos, et pluit super iustos et iustos. Impenitentes autem iusto iudicio damnantur. Justus enim dominus et iusticias diligit. Ca. XII.

Corripis per eos quod resiles, et per alios quod volueris. Unus. Si earum mundum de peccato, et de iusticia, et de iudicio. Illos enim recte. Rabanus. Historia recte cit, quod septem getes, quod terram chananeorum possident, per iniquitates eorum electi, et filios israel nominis sui cultores introduxit. Nihil autem septem gentes

Sapientie

Ca. XII

significat universitatē
rīcōz. q̄ p̄fūnariatio
nē pum⁹ gentis posse
terōt gen⁹ humanū. s
p̄ grām christi expulsa
sunt i introducta nō
sitas virtutē. vt eīcīs
habitatorib⁹ nēfādis.
vītutes adiūnātē spū
ancō. vītles frūc⁹ af
serrent.

Qnī em̄ dīcz. Rab. Manifesta rōe
oñdit. q̄ nō est p̄tradi
cēndū creator. si crea
turā hñ p̄pīaz di
sponit volūtate. q̄ in
volūtate ei⁹ vīnūrā
sūt polita. z nō est qui
possit relīstere ei. **A**ll⁹
est in om̄b⁹ v. su. **V**n
sc̄pt. **C**ū ḡsis ins⁹ z̄. **V**irt̄em tu. z̄
Quia iudicū dei. sūt
in correctō electorū si
ne in damnatō malo
rū sūmē eq̄tatis pfectō
est. z̄o p̄ bonitātē sūt
dū differēdo suspen
dit iudicū. vt ples ha
beat q̄b̄ reddat bñfici
um. **O**nī ē creature se
eriḡt cōtra creatorem.
insta punīt vīndicta.
vt se inferiōrem agno
scat. **D**ñt h̄ec ad passi
onē ch̄risti referri. quē
pater p̄ nob̄ in morez
tradidit. z̄u q̄ nō none
rat peccatū p̄ nob̄ pec
catū eī. q̄ nō i debitā
mortē suscipit. n̄ nos a
debita mortē liberaret.
Pal̄ḡ iust⁹ iust⁹ pu
nies. iuste oīa d̄spōit.
Omnipotēs de⁹ cū
summa trāq̄ilitate in
dicat om̄ia. hñani m̄
affect⁹. z mēbra ei tro
pica locutōe ascribit⁹.
vt hñ capacitatē nrāz
cōformēt eloquia di
nina. Leḡt em̄ in scri
pturis oculi dñi. aures
man⁹. os. pedes. ira. fu
tor. z̄b̄mōi. cum sim
pler natura nūc̄ reci
piat varietatē. nec hā
vītūtā divisionē. **O**l
tiplicia dō z̄ diversa.
vīd̄ idē opat⁹. **C**ā
Durab̄ cos z̄ muta
būt. tu aut̄ idē ipse
es z̄ anni. t. z̄. Et ali
bi. Ego sum d̄. z̄nō mutor. Et alibi. Apud quē n̄ est trasmitutō z̄. Do
cūsti aut̄ plm̄ tuū. p̄ mirifica opa dei instrūntur fidēs. ne complētetur ins
quis. sed studeat se in eo taminatos seruare cōfītēdo. z̄ sperādo in domio.
z̄ non negligant penitentie tempus.

Si em̄ z̄ Rab. Decē plagis verberauit egyp̄tios hostes p̄pīz sui. z̄ in
ter plagas respīrare p̄misit. vt corrigeretur. **T**z q̄ p̄leuerauerūt in malicia
deleti sunt diuina iusticia. **P**opul⁹ aut̄ dei q̄b̄ p̄missio facta est. prim corri
p̄ebātm̄. z̄ cōsolabāt. dī disciplinā dei p̄cīgent. **P**o q̄ enāgeliū dei spre
verāt. z̄ filii dei crucifixerūt inimici facti sunt. z̄ ideo de terra sua cīcti sūt.

Indurata p̄pīz neq̄cia
poterat mutari. cogitatio illoz im
scientia vel etquo fuerit quedam prava qual
itas in ipsi erat maledictōe digna **s**origi
p̄petuum. **S**emen em̄ erat maledi
ctum ab initō. **N**ec timēs aliquem
veniam dabis. peccatis illorum. **S**o quid dicit fīgūtēz ci qui se fin̄xerit quid
Quis enim dicet tibi. quid fecisti?
me sic fecisti. **A**ut quis stabit contra iudicū tu
cas. **S**o quasi n̄ culpa creatoris si peunt
um. **A**ut quis in conspectu tuo ve
niat vīdex iūquoz hominū? **A**ut
quis tibi imputabit. si pierint nati
ones quas tu fecisti? **N**ec em̄ ē ali
us deus q̄ tu. cui cura est de om̄i
bus. vt ostendas qm̄ nō iniuste iu
dicas iudicium. **N**e q̄ rex. ne q̄ ty
rannus in conspectu tuo inquirēt
dīderis. vt vt restaurerūt
de his quos pdidisti. **L**uz ergo sis
iustūtū filium pūmens
iustus. iuste om̄ia disponis. **I**p̄z
quodq̄ qui nō debet puniri condē
pis vel ipsum qui nō recipit correctōz condem
nas imperpetuum. **S**o alienum et indignū a tua pietate.
nas. z̄ extēz extīmas a tua virtute.
Filius immolatus
Cūrtus enī tua iustīcē iūtūm est
z̄ ob hoc qd̄ om̄niū dñs es. om̄ib⁹
es potentia. mitescas natura. **I**n correctō electorū ne
te p̄cere facis. **V**irtutem enī ostens
de tua virtute p̄sumat contumacia supborū.
dis tu. qui non crederis in virtute
esse p̄summatus. et hos q̄ te nesci
exercitio
unt. in audacia traducis. **T**u autē
dominatoz virtutis cum tranquilli
tate iudicas. z̄ cum magna reuerē
tia disponis nos. Subestenī tibi
cum volueris posse. Docūsti autē
populū tuū p̄ talia opa. quoniam
oportet iustum esse et humanū. et
bonē spe fecisti filios mos. qm̄ iu

Ca. XIII

dicans das locum in peccatis pe
nitentie. **S**i enī inimicos seruorū
tuoz z̄ debitos morti cum tāta cru
ciasti attentōe z̄ liberasti: dans tē
pus z̄ locum p̄ que possunt muta
ri a malicia. cū quanta diligētia iu
dicas filios tuos quoz parentib⁹
iuramenta z̄ conuētōes dedisti
bonarum p̄missionum. **L**um ergo
nobis disciplinā das. inimicos no
stros multipliciter flagellas. vt bo
nitatē tuā cogitemus iudicātēs. et
cum de nobis iudicātē sperem⁹ mi
sericordiam tuā. **V**nde z̄ illis q̄ in
vita sua iūsensate z̄ iniuste vixerūt
per hēc que coluerunt. dedisti sum
ma tormenta. **E**tēni in erroris vīa
diuti⁹ errauerunt. deos extīmatēs
bēc que in manib⁹ sunt supuacua.
infantū iūsensatoz more viuen
tes. **D**ropter hoc tanq̄ pueris iū
sensatis iudicū iū derisum dedisti
Qui autē ludibrijs z̄ increpatōnī
bus nō correcti sunt. dignum dei
iudicium experti sunt. **I**n his enī
que patiebanē. moleste ferebant. in
quib⁹ patientes indignabanē. **D**er
hēc que putabant deos. in ip̄s cū
exterminarenē. videntes illū quez
olim negabant se nosse. verū deuz
agnouerūt. **D**ropter hoc qd̄ z̄ fi
nis condemnatōis illorum veniet
super illos.

XIII.
Uni aūtez sunt
vīnūrā vanitas om̄is bō vī
ueno. magis ergo vani sūt qui cre
om̄nes homines i qui bō
stōrem non agnoscunt
non subest scientia dei. z̄ de his q̄

Ca. XIII.
Scientia. Timorēz z̄ reverētia. **V**nde. Ecē timor domī. ip̄e est sa
piētia. z̄ recedētē a malo intelligentia. Recedit em̄ a malo; qui recedit a cul
tura ydolatria. deum timet qui mandata eius custodit. quia iūtū sapi
entie timor dñi. **I**ntellectus bonus om̄. fa. eum
De his operibus. s. bonis poterunt cognoscere bonum artificem. qui
propriētē est. quia immutabilis. z̄ semper idē. semper in se manēs. regit ora
nia. **C**anissima ergo vanitas hominum. qui p̄ creatore creatures venerā
tur.

q̄ orbē disp̄si. vt tādē
corrigātūr z̄ saluētū.
Persecutoz q̄ cum
christi p̄fessores crucia
bāt. patīa eōp̄ instrui
possent. vt ydolatriaz
dimitterent. z̄ christia
nā recipēt religionē.
s̄ sic bi p̄ penas ip̄ales
p̄secuti sūt sternā glaz
ita. bi p̄ p̄ua gaudia
eternā recipūt miseriā

Cū ergo nobis.
Vīta flagella. p. ip̄e.
aut̄ dñō mi. ar. Da
gna distātā ē int̄ iudi
cū electorū z̄ rep̄bōm̄.
Ilos dñs corrip̄t. vt
emēdet. bi sup̄bie z̄ p̄
fidiḡ penas luīt. vt cō
tra dñatorē om̄iu⁹ se
repugnare nō posse co
gnoscant. fīlit indēt q̄
pietatē z̄ bouitātē sui
iudicis sp̄ insp̄icit. Ju
dicū em̄ sine mis̄ ei q̄
nō fecit mis̄cordiam.

In sensate. vt q̄
nolebat creatorē agno
scere z̄ honorare digne
traditi in rep̄bū sensū
facerēt ea q̄ nō cōueni
unt. p̄tumeljs afficien
tes corpora sua in semet
ip̄lis. q̄ cōmutauerūt
veritatē dei i medacū
z̄ seruierūt creature po
tius q̄ creatori.

Qui aut̄ luīdī z̄.
id ē. q̄ a teo flagellati
n̄ sūt correcti. cō dignā
damnatoz expti sūt.
ad h̄ corrip̄t deus vt
emēdet. **Q**ui aut̄ gra
tus z̄ ipatēs mīmūrat
de tpali tormentō duci
tur ad eternū.

In his em̄. Ra
ban⁹. Bentilatas dum
ydol kīuebat. teo se
putabat. quoz p̄suasi
onib⁹ p̄ibat. Jo dñsis
penis afficiebat. **V**n
plimi teā vēz que ī be
neficijs credere nolne
rūt. iniusto iudicō om̄
nipotētē agnouerūt.
Dñator em̄ omnium.
aut̄ hic p̄ penitentiam
conuersis mis̄cordiaz
impēdit. aut̄ incorre
ctis eternā penam in
fligit.

Nec operib.

Et alij igne colebant, quē vulcanū vocabat alij etherē v'l aerē, quē ionē v'l iunonem dicebat, alij nimia aquā, i. neptunū, alij giz stellā rum, q' dūlū figuris animaliū positōnes et cursum distribuebant astrop, alij sole quem phebēn vocabant, alij lunā, i. dianam.

Rab. Duplicitē peccat, p'm q' elemēta, i. te ope deo p'serunt. Deinde q' elemētōrum figurās s' bñana spē colūt. Soli em̄ & lung, bñumanā figurā tribuunt. Igni qz & frē & marī, q' illi vulcanū, vestā neptunū, q' vocat, non tñ i p's elemētis i ap's sacrificat. Lata em̄ cupidas imaginū hominēs tenz, vt viliora sint q' vera sunt. Auro, s' et gēmis delectant, horū nitor, p'strigit oculos. Sine bis nō putat ēē religionē. In bis ergo auaricia & cupiditas, colit, creditū deos amare, q' ipsi amāt, p'pter q' sūt farta & latrocūnia & bella, p'serat dījī manubias, & rapinas q' valde ibeciles sunt si cupiditatib' subiecti sunt. Cur em̄ celestes putant, si terrena residerat, v'l beati si indiget, v'l incorrupti, si in bis telecent in quib' cupiditas hōis dānat.

Sthū adhuc. **E**ccl. Hic paulus ait. Ne nelaferē ira tei de celo sup omnē impietatem eo z q' veritatem tei in iustitia detinet, q' q' nos tñ est dei, manus festū est in illis. **No** ticia dei ei mūdi fabrica p'cipit. Ut em̄ tens inuisibilis ex visibili bus p'gnosceret, opus ab eo factū est q' opificē manifestar, vt deus om̄ni intelligere, q' hoc fecit q' dñm p'nt alij. **D**icā p'gnosceret nō sic deus gloriificauerit. S' enannerūt in eō gitationib' suis.

In felices aut sunt. Qui, s' deos honora, vt aurum oculi, hanriāt & nitorem leui gati marmoris, v'l eboris, aut līsignes gēmis & colorib' vestes, & quanto ornatiōra sūt cēpla, & pulchiora simulacra, rato p'.

Videntē bona non potuerūt intelligere cū qui est. **N**ec opib' attēdentes agnouerūt q's esset artifex, sed aut igne, aut spūm, aut citatū aerem, aut girū stellarū, aut nimia aquam, aut solem, aut lunā, rectores orbis terraz deos putauerūt.

Quorūz & si specie delectati deos putauerunt, sciant quanto his dominator eoz speciosor est. Speciei em̄ generator hec omnia cōstituit. Aut si virtutē & ope eoz mirati sunt, intelligat ab ipsis, q' qui hec fecit fortior est illis. **A**magnitudine em̄ speciei & creature p'gnoscibiliter poterit creator boz videri. Sed tñ adbuc in his minor est querela. **E**t hi em̄ fortassis erāt deum querentes, & volētes inuenire. **E**t em̄ cum in opibus illius p'uersetur, & inquirunt & p'suasuz habēt, q' bona sunt que videntē. Iterū aut nec his debet ignosci. Si enī tantum possint scire vt possene estimare seculū, quomō hui⁹ dñm facilius non inuenēt. **I**n felices aut sunt, & inter mortuos spes ilorum ē, qui appellauerūt deos opa b'cres vel ydola sensum, sermo manuum hominū, aurum & argēnum, compositionē argumentorum, tum artis inuentōnem, & similitudinōrum.

Dines animaliū, aut lapidē inutile opus manus antiquē. Aut si quis artifex faber de silua lignū rectum secuerit, & hui⁹ docte radat corticē omnem, & arte sua vsus diligenter fabricet vas inutile in p'uersatōem vitę, reliqujs aut hui⁹ opis ad p'paratōnem escē abutat, & reliqujz

boz q' ad nullū facit vsuz. **L**ignū curuū & verticibus plenuz sculpat diligenter p' vacuitatē suam, & p' scientiam suę artis figuret illud, & assūmilet imagini hominis, aut alicui ex animalibus illud compet pliniens lubrica, & rubicūdo faciat suco colore illius, & omnē maculam q' in illo est pliniens terra, vt faciat ei dignam habitatōnem, & in pariete ponens illud, & confirmans ferone forte cadas, p'spiciens illi, sciens quoniam non potest adiuuare se. **I**mago em̄ est, & opus est illi adiutorium. Et de substantia sua, et de filiis suis, et de nuptijs, votū faciens inquirit. Non erubescit loqui cum illo qui sine anima est, & p' sanitate quidē infirmū depreca, et p' vita mortuū rogat, et in adiutoriū inutilem inuocat, et pro itinere petit ab eo qui in omnibus est inutilis.

Ca. XIII.

Terū aliis naūigare cogitans, et per fetos fluctus iter facere incipiens, ligno portante se, fragilius lignuz inuocat. Illud enim cupiditas acquirendi erogitauit, et artifex faber de silua lignū rectum secuerit, & hui⁹ docte radat corticē omnem, & arte sua vsus diligenter fabricet vas inutile in p'uersatōem vitę, reliqujs aut hui⁹ opis ad p'paratōnem escē abutat, & reliqujz

velib' quoq' inter sc̄li fluctus et p'leatōnes p'parat semitam fidei, et

maiestatis hñt, v'l brē dicūt. Religio q' est v'l creditur, q' cupiditas humana mirat.

Aut si q'z eccl. Rab. Inultat sapientia bis q' colūt ydola, vt intelligat q' p'nicōsi sit omnipotētē desere re & signēta adorare. **U**n ylaias. Qui formanit deus & sculptile p'lanit ad nibilū vīle ecce om̄es p'cipes ei' p'fundēt. **H**inc flacus ait. Olim trūc' crā, si culn' iutile lignū. **L**uz faber in ceri' stannū fa cerz, ve p'ciā, maluit esse dei. **Q**uidq' autē te ydol' dñm ē, p' re ferri ad hereticoz p'cipes. **Q**uis simulacra dogmatū suoz artificia corde p'ponunt, & v'ne ranc' q' fecerūt, nec suscit eror p'p'z, nisi sim plices decepti, q' gñtū putat pietatē, & deo rāt domos v'nduz, et abutētes vulgi ipitia arte dyaletica q' alia terebro, lima, runcina, formant deū suuz, & cu' dñt mallo, atq' inau'rāt reborica venusta te, quoq' de' v'eter est, & gla in confusione co rum. **Ca. XIII.**

Iter aliis nauigare eccl. Hec q'z contraria ydolatriā dicunt. Maxima ei recordia est: vt hō ad imaginē dei edit' rōnablez ab ipo bñs animā q' ero gitauit quō transire fluctus nanē fabricas sc̄m artis suę p'itiam, nō honorat illū q' hāc sibi' tedit sc̄iam. **T**uocet ydolū q' simili arte, & maiori v'itate formanit. **C**ū c' maior sit qui fec' q'z q' sit: facram suā adorare insire est.

Adeo nanigandi cursus petend', a q' naūig' p'paratō, hereticis aut q' vana singunt si mulacra erroz, id i fluctibus sc̄uli p'uent, q' nauē ecclie reliquerūt, & gubernatorem dñi.

Dñm dedisti. **I**rabelitas p' maremb' siccō vestigio transduxit tei potentia, et ior' vanis aquas d'ivisit, vt teriore inacutret gētibus exterminādis, si

Sapientie

constantie. vt transeant illes. nec est humani solatij opus vbi deus ostendit mirabiles effectus virtutis sue.

Sed ut nō essent rē. Creator dedit sāam creature sue qua sibi in pāti p̄fūlere. vt eius voluntati debueret. Vñ noe archā facere iussit. i. qua ip̄e p̄gen̄s eius salvaret. et cetera animātia ad restauratōz orbis seruare turcī gen̄ humanū p̄

initiate sua diluvio

deleret. Vñ peti. In

q̄ pauci. i. octo aīc sal-

uę factę sunt p̄ aquaz.

q̄ et nos nūc s̄ilis for-

me saluos fecit baptis-

ma rē Archa de lignis

lenigatis cōstructa. ec-

desiam significat. q̄ fit

de collectōe fideliū ar-

tificō p̄dicator. Pau-

ci. i. octo aīc salue sc̄e

sunt p̄ aqua mūdo pe-

reunite. q̄ ad p̄patōz

reprobōz p̄ius nūs ē

electoz. Pauci em̄ sūt

qui vīa vite innueniūt.

aquā delūn extra po-

sitos occidit. q̄ h̄greti

cuz h̄greti h̄bētē baptis-

mi sacramētū. ip̄e aī-

temerguit ad inferos.

q̄ archā leuauerit ad

celos. Octonari. q̄ si

gnificat eccliam q̄ i sa-

cramētū dñicē resurre-

cōtōis p̄cipit lauacrum

baptismi. vt sic ip̄e re-

surrexit a mortuis per

glam patris. ita. t̄nos

i nouitate vite ambu-

lem. aqua regeneratō

nis abluti

Hinc hieremias.

Stul̄ fac̄ est oīs hō

a sc̄ia sua. p̄fusus ē fa-

ctori sc̄ulpti. q̄ men-

dax p̄fator. nec est

sp̄s in eis. Vana em̄

sūt opa. et digna risu. et

in tempe visitatōis pe-

ribunt.

Et qui fecit il-

lud. Symulacz et cul-

tura falsoz deo. Dy-

abol̄ em̄ inde punieb-

et. q̄ sibi diuinū honoře

vslarpat. et hō q̄ crea-

tore creaturā honorat.

Lignū hō sepe hōiem

significat. H̄dicit̄ s̄

hō q̄ vitatē dīc et fa-

ct̄. Heretic̄ aut̄ q̄ signu-

ta sua colit; maledic̄

est. et p̄dītōi redit. et

op̄. i. doctrina eius.

Prop̄ hoc rē.

Noī ignoscendū ydo-

lis. v̄l̄ eoz inhabitoribz. i.

de monibz. q̄ boies ad imagerē dei factos ab

ipso retrahit. et in erroris muscipula subuertit. heretici quoq̄ q̄ homines se

ducent. distictū nō evadent iudicū.

Inicū. Pessum em̄ gen̄ e fornicatōis. quo aīa recedit a deo et forni-

cāt cū ydolis. v̄l̄ diuinī dogmatis vitatē relinq̄t. et sequit̄ fallitatem heretice

primitatis v̄l̄ opiniōis. Hinc paul̄ auariciā ydoloz seruitutem appellat.

Vñ p̄stat omnē malā p̄cupiscentiā fornicatōis vocari. q̄ aīa relicta supiori

lege iferoy voluptate turpi nataz q̄ mercede p̄strata l̄ p̄stituta conūpit

sine rate quis adeat mare? S̄z vt non essent vacua sapientię tuę opa pp̄ter hoc etiā et exiguo ligno cre dunt homines animas suas. et trā seuntes mare p̄ ratem liberati sunt s̄ diluvio.

Sed ab initō cum p̄irent sup̄bi gi Seminariū būani generi gantes. spes orbis terrazz ad ratē configuiens. remisit seculo semēna s̄ potentia vel filio

tiuitatis. que manu tua erat guber nata. Benedictū est em̄ lignū p̄ q̄s paratus est oīs terrarum fit iusticia. Per manus autē q̄s sit ydolum. maledictuz est et ip̄m. et q̄ fecit illud. quia ille quidē opatus ē illud aut̄ cum esset fragile deus co gnominatus est.

Similiter autem odio sunt deo; impius et impietas eius. Etem q̄s factū est. cum illo q̄ fecit. tormenta patief. Prop̄ hoc et i ydolis natōnū nō erit respectus q̄m creature dei in odium factę sūt et in temptationem animę hominū et in muscipulā pedibus insipientiū

Initium em̄ fornicatōis est ex quisitio ydoloz. et adiuentō illo rum corruptō vite est. Non enim erant ab initō. neq̄ erūt in p̄petuum ostendit vnde p̄cesserant yoda

Sup̄acuitas em̄ hominū h̄c ad inuenit in orbez terrazz. et ideo bre uis illorum finis est inuenit. Acerbo enī luctu dolens pater cito sibi

Ca. XIII

Nō em̄ rē. Disp̄dat dñs vniuersa labia dolosa. et omes q̄ loquūt̄ mē vacuū. **Hinc** hieremias. Dñs qui celos et terram nō fecerunt. pereant de terra rē.

Lactātius. Prop̄ hominū stultia. et prauitatem q̄ agrestē vitā sine vi lo rectore vimebat. boies ip̄m regē. totaq̄ gentē sumis laudibz extulerūt. vt etiā deos appellarent. vel pro insigni virtute conualescente. v̄l̄ adu latōne. vel pro benefi cijs. Deinde. i. p̄ mor te reges amicis suis magnum desideriū reliqrunt. Jo bonis simu lacra eoz finxerūt. q̄ris contemplatōne aliqd haberet solatiū. Pro gressiō longi. p̄ amo rem memoriam defun ctōz colere ceperūt. vt bene meritis grām re ferent. et successores eorum ad bñ impanduz allicerēt. Unde cicero. Suscepit ante vitā ho minū cōsuetudo cō munis et beneficijs ex cellentes viros in celū fama et voluntatē tol lerent. hinc hercules. hinc castor. h̄c pollux hinc eculapius. hinc liber. Et alio loco dic̄ cicero. Atq̄ in p̄leisq̄ ciuitatibus intelligi potest. acuend̄ virtutis grā et libentius ripu blige grā periculū adi rent. optimos quoq̄s virorum fortū: honore deorum immortali um esse p̄scretos. Hic romani cesares suos p̄scraverūt. et mauri su os reges. Sic paulat̄ ceperunt religiōes. dñ primi qui eos nouerāt eo ritu liberos suos. et nepotes. deinde omes posteros imbuerūt. et bi tñ summi reges. ob celebritatē nomis in p̄uintiis omnibus cōcelebrabāt. Privati vero singuli populi gētis aut r̄bis sue cōdi tores. vel viros fortūtudine insignes. vel se minas castitate mirabiles. summa venera tione coluerunt. vt egri p̄t̄ ysidez. peni vrani am. romani quirinū sāmos iunonē. naxos liberum. manū iubam

latini faunum. paphi venerem. Sic p̄ populos et regiones: varia sacra sucepta sunt. dum homines grati esse in suos principes cupiunt. p̄terere p̄ etas eoz qui successerant. plurimum contulit ad erorem. qui vt diuinā stir penati viderentur. diuinos honores parentibus detulerunt. deferuntq̄ ius serunt

Incon- no. la. et li. **Incomunicabile** dei sc̄z omnipotentis nomen. qui solus est incomprehensibilis. insensibili et fragili materiæ. vel imaginē scripserunt

Autem si s. 27.
Sicut in sacris satur-
ni cui ppter odiū ionis
sine respectu pietatis
parvulos suos immo-
labant. et bellone ipi sa-
cerdotes proprie san-
guine sacrificabāt. An
de quintilianus istud
inquit. Si cogit deus
iratus est.

Aut obscura et
Sicut in sacris ysidis
egiptie. et cerevis eleusi
ne faciebant. Nam sic
ibi osiris planctu ma-
tris inquirit. ita hic et
ad incestū patrī phi-
tonis matrimoniu ra-
pta. pserpina. Quā q̄
facibus ex ethna accen-
sis. quēlisse ceres in sici-
lia dicit. ideo sacra ei
ardentium tedarū ia-
ctatōe celebrant. Si
militer i sacris liberi pa-
tris insaniunt. et magne
matris. vbi ad cōplū
teorum qui in festiuitate
satiati noctem luxib⁹ totā duixerunt.
sudunt.

Quia p libidinem
et inuidiam: dīs su-
is placere putabant.
Omnia enim confusa
erant ibi nulla ratio.
nulla religio vera. qn
to quis sceleratō trat
tanto magis deo suo
placere putabat.

In fando et em.
Nulla maior temēta
q̄ deum viuū desere-
re. et mortuis deseruire

Tum em mens se a
creatore suo autit. om-
nibus implicatō scle-
ribus. Initium em om-
nis peccati supbia est.

Sinis. Consum-
matō et pleitendo. Qui
em pro deo coluit ydo-
lum. omnia reputant
eis in peccatum.

Aut em dū le.
Quia dūm iurant no-
men dei polluit. q̄ ait.
Non assumes nomen
dei tui innuū. et p̄ no-
men deorum externoz
ne iureatis. Et cum deūz
illndere se estimāt. i et
nam mortē semetipos
populant. Heretici au-
tem ex uno y simula-
era colentes pditionis
sue causa sunt. quoniam
et doctrina falsa. vita i
insta. Igitur insta.
mos nefanda. q̄ cum
inuiste iurant i ydolo.
nec sperant in deo suo. ideo meritor⁹ suo recipiēt vindictam. Unde seq̄.

Sub regno enim dyaboli diuer-
tot et tam magna mala pacē appelle-
sis vičis subiecti veram habere non potuerūt
lat. Autem filios suos sacrificatēs
aut obscura sacrificia faciētes. aut
insanię plenas vigilias habentes
neq̄ vitam neq̄ nuptias mundas
iam custodiunt. s̄ et alius alium p
inuidiam occidit. aut adulterās cō-
tristat et omia p̄mixta sunt. sanguis
homicidium. furtū. et fictō. corrū-
ptio. et infidelitas. turbatō. et piuri-
um. tumultus. bonoz dñi imemo-
ratō. animaz inquinatō. nativitas
imutatō. nuptiaz inconstantia
inordinatō mechiae. et impudicicie.
Infandoz em cultura ydolorum.
omnis mali causa est. et initū et fi-
nū. in festis vel i ludis
dum homici-
nis. Aut em dum letant insaniūt.
defiant aut libidine se polluant

Auditoroz suos se
aut certe vaticināt falsa. aut viuūt
ducunt. s̄ in anima mortui
iniuste. aut piurant cito. Dum em
confidunt in ydolis que sunt sine
anima male iurantes noceri se nō
sperant. Ultraq̄ ergo illis euēnēt
digne. qm̄ male senserūt de deo at
tēdetes ydolis. et iuste iurauerūt
in ydolo p̄temnētes iusticiā. Non
em iurantiū est virtus. sed peccan-
tium pena pambulat semp iusto-
rum p̄uaricationem

Wautez deus
Inestimabilis caritatis.
s̄ q̄ nec fallit nec fallit
noster suavis. et verus
dū sustinet peccantes. qui non vult mortē
es. patiens et in misericordia dispo-
peccatioz. s̄ ut conuertatur et vivat.
nens omnia. Etem si peccauerim⁹
Quasi. euadere non possumus quia creatura
tui sumus. sciētes magnitudinē tu-
a sumus. et si non peccauerim⁹. scimus

Sapud quē bonorū omnium numer⁹ seruat.
qm̄ apud te sumus p̄putati. Nossē

Summa beatitudinis pfecto
em te p̄summata iusticia est. et scire
s̄ chrisum dei virtutem. et dei sapientiam. q̄ fa-
iusticiam. et virtutē tua. radix ē im-
mortalitatis. Non enī in errore in-
duxit nos hominū malē artis exco-
gitatio. nec vmbra picture. labor
sine fructu. effigies sculpta p vari-
os colores. cui⁹ aspectus insensa-
to dat cōcupiscentiā. et diligit mor-
tuę imaginis effigiem sine anima.

Non solum qui faciunt ydola.
Maloz amatores digni sunt mor-
te. qui spem habent in talibus. et q̄
faciunt illos. et qui diligit. et qui co-
lunt. Sed et figulus mollem terrā
p̄mēs laboriose singit ad vsus no-
stros vñiq̄q̄ vas. et de eodē lu-
to singit que munda sunt in vsum
vasa. et similiter que his sunt ptra-
ria. Hoz aut̄ vasorū quis sit vsus
iudeo est figulus. Ecce labore va-
no deum singit de eodē luto: ille q̄
pauloante de terra tus fuerat.

Et post pusillū. ducit se vnde acce-
sumptus. repetit⁹ animę debitū quā
babebat. Sed est cura illi non q̄
laborauit⁹ est. nec quoniā breuis
illi vita est. sed concerta aurifici-
bus et argētarīs. s̄ et erarios imi-
tatur. et gloriam p̄fert. quoniam̄ es
supuacuas singit. Linis est enī co-
eius. et terra supuacua spes illius
et luto vilior vita illius. quoniam̄
ignorauit qui se finxit. et qui inspi-
ranit illi animā que opatur. et qui
insufflavit ei spūm vitalem. Sed
et estimauerunt lusum esse vitā no-
stram. et conueſatōnē vite compo-
sitam ad lucrū et operantē vñcūq̄

Suis. Sensus aut̄ sanctoz pat̄z spēnūt. et errores nosos q̄si ludos vano

Non em iurantiz est
virtus

Ca. XV
Tu aut̄ Justo
em iudicō damnati. se-
ro penitētes agnoscit.
q̄d ante credere nolu-
erunt. Unde. Cogno-
scit dominus iudicia
faciens in opibus ma-
num suaz cōprenen-
sus est peccator.

Vnde iohannes.
Qui habet spem in eo
sacrificat se. sicut et ille
sanctus est. et omnis qui
in eo manet nō peccat.

Nosse em te z
Percepto est incoru-
ptionis. et futuro cō-
templationis. Unde.
Hec est enī vita eti-
at p̄gnoscāte y. d. z

Nō em in er.
Et psona fidelii loq-
tur. qui dei grā mun-
ti. nō miscerūt se genti-
lii iniquitat. vel ydo-
latris. quia sine fructu
iusticie est labor iste. et
mōrē meref eternā

Maloz amatores.
Similes illis
fiant qui faciunt ea. et
omnes qui cōfident in
eis. Inventores quoq̄
faloz dogmatū. et cul-
tores digni sunt morte.
Dispedit em d̄ viruz
qui hę fecerit. i. magi-
strū et discipulū eius.

Reprobanit supi-
signea. lapidea. l̄ grea-
ydola. nūc etiā fictilia
dānat. Ille etiā retribu-
bitum est eis. vt q̄ de
terra facti sunt. q̄ meli-
ore sui partē. i. animā
ad imaginē dei creatā
ad adorandū deūz vi-
num sequi nolēbat. vi-
lione sui partē. i. corp̄
terrenū imitando. lute-
um adorarēt deūz. et s̄
boni opis fructu terre
insensibili. de qua sum-
pti sunt. illes sati. inti-
les redderent. Distice
aut̄ heretici et scismati-
ci. qui veritatē dei in
iusticia detinēt. et men-
daciū p veritate in to-
ting lug simulacris
colunt. licet gloquētia
aut ficta. virtute palli-
ent. fragilia tñ et lutea
sunt que singunt. et ci-
nis est cor. eop̄. et feda
cogitatō eop̄. et vita ce-
no sordidior. q̄igno-
rant factorē sūn et ena-
vescant in cogitatōib⁹

Sapientie

pter fuit oris humana
terreni lucis singit;
erantes, s. et in errore
mitentes, ut inexcusa
biles sint; cu*m* iudicabite
teus occulta cordium
reddet vniuersis homi
opera sua.

Dicem scit se.
Nullam excusatōnem
babēt heretici, q*uod* scie
ter peccant, d*icitur* fidē sa
nam et rectā doctrinā
nolunt imitari, magis
terrī sensū et fragilē
q*uod* spūalem seqñtes.

Melior ē em
ip*s*. Quia melior ē ho
mo ydolis sc̄m rōem
creatōnis, q*uod* vinit t*u*
telligit illa aut̄ nunq*ue*
q*uod* magis seq*ue* va
nitate erroris, q*uod* vita
sciam, cu*m* in honore
stēno intelligit, et p*ro*p*ri*at
umentis insipiētibus.

Insensata Qua
si. Nec discretōz habe
bant. Vitare em vi
uetia meliora sūt mor
tuos, rōnalia irratōa
libus. q*uod* dignū fuit
ut qui ignorabāt crea
torē in creaturis disti
ctionē nō saret. Qui ei
laudēt b*en*dīctōz t*u* i
se habere negligit, in
discretō animaliū se
q*uod* errare ostēdit.

Ca. XVI.
Pro q*uibus* zc
Populū Israeli testo
carnes p*ro*p*ri*in, et cot
nices deo imbēte acce
pit, et comedit v*isq* ad
nausēa. q*uod* v*id*icta p*re*
fuit, quia percussit eos
domiās plaga mag
et vocat loc*us* ille sepul
tra concupiscētē. Hec
cōmemorat sapientia
alternatim disputans
de interemptō egypti
orum, et correctō israe
litarum, quia illi deo
repugnantes, et in po
puli sentientes, sine ex
cusatione subito perie
runt, bi*do* correcti et
disciplinati; omnino
divino solatio non ca
ruerant. Unde sequit
Non em impetuum
p*manet* ira tua.

Egypti varijs ero
rōrib*us* cedit, populi
dei p*le*cuti sunt. Ideo
multis plagiis puniti
sunt, et experti scu*m* bestiāz, ranarum sc*z*, locustarum, et muscarū. Ur
de. Visit in eos muscam caninam, et comedit eos, et ranam, et exterminavit
eos zc. Hereticos aut*em* et scismaticos, et omnes iniquos spūales, bestie, i*de*

etia ex malo acquirere. Hic em scit
se sup̄ omnes delinquere, q*uod* ex ter
re materia fragilia vasa et sculpti
q*uod* ydola deos putant
lia singit. Omnes em insipiētes et
sicut dominari videtur
infelices supra modum anime sue
Quia vermis conciētie non moriet, et ignis
corum non extinguetur. Als im
supbi sunt, unūmici tui populi, et im
perantes illi. Om̄ omnia ydola
natōnum deos estimauerunt, qui
laca gentium argētum et au. o. ma. bo. os b*n*t
bus nec oculo*z* visus est ad vidē
et nō loquetur. o. cu. ba. et non videbunt
dum, neq*ue* nares ad percipienduz
spūm, neq*ue* aures ad audiendum,
neq*ue* digitū manū ad tractandum
sed, et pedes eo*z* pigri ad ambulan
dum. Homo em fecit illos, et qui
spūm mutuatus est, is finit illos.
Nemo enī sibi simile homo poter
it deū singere. Cū sitēni mortalis
mortuū singit manib*us* iniq*ue*s. Me
lior est em ipē his, quos colit, quia
ipē quidem uixit cū esset mortalis
illi aut̄ nunq*ue*. Sed et animalia mi
seriū colunt. Insensata enī p*ra*
ta his, illis sunt deteriora. q*uod* nec
nec aspectu aliquis ex his animalib*us* bona po
aspectu aliquod ex his animalib*us*
test conspicere. bona potest conspicere. Effugerūt
aut̄ dei laudē et benedictōz eius.

Ca. XVI.

Propter hec et
his similia, passi sunt di
gne tormenta, et p*ro* multitudinē be
stiāz exterminati sunt. Pro q*uibus*
tormentis bene disposuisti popu
lum tuum, q*uibus* dedisti concipi
scentiam delectamenti sui, nouum
sapore, escam parans eis ortigo,

metram, vt illi quidē p*ro*p*ri*iscentes
escam, ppter ea que illis offensa et
missa sunt, etia a necessaria p*ro*p*ri*
scentia auerterent. Hic aut̄ in bre
vi inopes facti, nouā gustauerunt
escam. Oportebat enī illis sine ex
cusatione quidē supuenire interitū
exercentibus tirannidē, bis autem
tantū ostendere quēadmodū ūmī
ci illorū exterminabātur. Etenī cu*m*
illis supuenit seuā bestiarum ira.
morsibus pueroz colubroz exter
minabātur. Sed non in p*re*petuum
murmurantem mittens ignitos serpentes
ira tua p*man*it, sed ad correcciónez

in breui turbati sunt, signū haben
pro signo positum, quia p*ec*uli, aspiciētes sa
tes salutis, ad p*re*memorato*z* māda
nabantur.

serpente enī
tū legi t*u*e. Qui enī p*uer*sus est, nō
p*ro* hoc q*uod* videbat sanabā, sed p*ro* te
omnium saluatorem. In hoc autē
osten disti ūnicis nostris, q*uod* tu es
qui liberas ab om̄i malo. Illos enī
locustaz et muscaz occiderūt mor
sus, et non est inuenta sanitas ani
mē illo*z*, quia digni erant ab hu*is*
modi exterminari. Filios aut̄ tuos
nec draconū, nec venenatorz vice
runt dentes. Misericordia ei tua
adueniens, sanabat illos. In me
morā enī sermonū tuoz extermi
nabatur, et velociter saluabantur, ne i
altam incidentes obliuionem, nō
possent tuo v*it*i adiutorio. Etenī
neq*ue* herba, neq*ue* malagma sana
uit eos, sed tuus d*omi*ne sermo qui sa
nat omnia. Tu es d*omi*ne q*uod* v*it*e et mor
tis habes potestate, et deducis ad
portas mortis et reducis. Hoc aut̄

mones laviant, quo*z*
voluntati cōsentiant,
ideo eis cruciandi i*us*
ste tradita sunt.

Sed nō in. Nō
enī serpens enēs sana
bat illos, s*ed* sacramētū
misterij*z*, i*m*ors christi
in serpente figurata. Ipse em̄ gēnū huma
num liberavit. In figu
ra em̄ om̄ia p*ro*tingebāt
illī. Christus em̄ anti
quum serpente in cru
ce triumphavit, et eius
venenū supauit, vt q*uod*
vere in imagine christi et
passione p*ro*p*ri*erit sal
uetur. Unde. Dicēt
altauit moyses serpen
tem in deserto, ita exal
tari oportet filiū ho
minis, vt om̄is q*uod* cre
diderit in ipsum non
pereat. S*ed* beat v*it*a
eternam. Recte gēnū
serpens in ligno suspē
ditur, es em̄ ceteris me
tallis duribilis ē. In
serpente ergo christus
mortuus, in v*it*e etern
significat, quia mortu
us p*ro* humanitatē, q*uod*
gēnū est p*ro* diuinitatē

Illos esti zc.
Probant electi p*ro*
fictionem, et monetur
vt peccata caueant, et
bona faciant. Repbi
dispurguntur, q*uod* non
corrigitur. Ideo ydol
latras parva animalia
interimūt, Israhelitas
ergo dei cultores serpē
tes exterminare nō pos
sunt, quia novit domi
nus p*ios* de temptati
one eripere, iniquos ve
ro in diem indicij reser
nare cruciandos.

Stu*rd* d*omi*ne ser
mo, id est, filius per
quem omnia, cuius po
testas v*ibiq*z, qui om
nia queq*ue* voluit fe
cit, ipse curat corpora,
ipse a spūalibus besti
is animas saluat.

Hoc aut̄ occidit.
Homo p*ro* maliciaz, ne
quicam sc*z* p*ro*p*ri* vo
luntatis, et effectū pra
eg actionis occidit ani
mam. Unde quidam
ait, neminem ledi pos
se nisi a semetipso, quia aut̄ proprii sceleris inuicto*r* est, aut̄ consentit alie
nis. Si enim homo custodit mentem, et non consentit persuasioni iniqui
liber est ab omni criminē.

Negantes em̄

Rab. Diuersis plagiis afflitti sunt egipci inter quas grandine simul & igne. Brando ei & ignis piter mixta ferebant. & prouferunt cuncta que fuerint i agris. Nec mir si grande et ignis morta feruntur sil. quia ad creatoris voluntatē oīa & sentiuntur.

Quodam e.t. z.

Rab. Sicut in gen. legi. Pluit dñs super domā & gomorā igne & sulphur. ut disperteat impios. & in exodo grandinem piter & ignem. In libro nūo misit ignitos serpentes contra murmurates. ut cognoscant impij & oīs creatura pata est vīscī in iuriā creatoris.

Pro qbus z.

Rab. In deserto dātu est māna filiis israel suauissimū & saluberrimū. ut teo maiores ḡtias referret. q ab hosti liberavit. & supnis vapib⁹ panit. **N**ir autē & glacies sustinebat vim ignis z. **D**uo contraria elemēta. i. ignis & q gelata impios cordis feriebat. **A**ll q̄litas celestis cibi er̄p̄sa est. qui vim ignis vbi oportebat sufferebat. ad calore solis liquefiebat. albiū em̄ & ministrum apparebat. & q̄li p̄lo tūsum in silitudine p̄mīng. **C**elum sentiebat q̄li sile cū melle. nec ad ignem deficiebat. **N**īn in libro nūomm. Erat autē māna q̄si se men coziandri. & colori bdelliū z. **M**istice autē in grandine & igne dura increpat. q̄ scriptura divina peccatores cruciat. In celesti cibop̄lo latō lupina q̄instos refouet significat. vīmāna significat panē qui de celo descendit. & dat vitā mūdo. q̄ ait. **P**anis q̄ne ego dederō caro mea ē p̄ mūdi vita. Crucianus & repbis p̄ali fame. & satiat electi celesti pane. **I**li dīnes sis laborib⁹ p̄parat ad penā. isti omnia ope q̄tidie nutriunt ad vitā. **V**n mī. sīs. pec. spe. a. in d. m. c.

Creatura em̄ tua. **S**ōundāt̄ bic peccatores. q̄ cū cetera creatura factori suo deseruit. ip̄i repugnat. **V**n creatura & omniū cordia flagellant. et si nō penitentia p̄petuo cruciabūt. bonis autē vera bona p̄paratur.

Prop̄ hoc z. **Rab.** Pluit de māna te celo p̄lo suo. aquaz de p̄tra dedit. pauit eos carnib⁹. & vestimenta eoz nō sunt attrita. neq̄ calciamē

occidit p̄ maliciā quidē animā suā & cum exierit spūs non reuertetur nec reuocabit animā que recepta ē sed tuā manū effugere impossibile est. **N**egantes em̄ nosse te impū. p̄ fortitudinem brachij tui flagellati sunt. nouis aquis & grandinib⁹ et pluviis p̄secutōnē passi sunt. & per ignē consumpti. **Q**d em̄ mirabile erat. in aqua que omnia extinguit plus ignis valebat. **V**index est em̄ orbis iustor̄. **Q**uodam em̄ tempe mansuetabat ignis. ne p̄bureretur que ad impios missa erant anima- lia. s̄z ut ip̄i videntes sciret. q̄m dei iudicō patiū p̄secutōnē. **E**t quo- dam tpe i aqua supra virtutē ignis erardebat vndiq̄. ut iniquaz terre nationē exterminaret. **P**ro quib⁹ angelor̄ esca nutriti insisti popu- lum tuū. & patum panē de celo p̄- stitisti illis sine labore. omne dele- ctamentū in se habente. & omnis sa- poris suauitatē. **S**ubstantia enīz tuā & dulcedinē tuam quā in filios habes ostēdebas. & deseruiēs vni- uscuiusq̄ voluntati. **A**d qd quisq̄ volebat. p̄uerterebat. **N**ir autē & gla- cies sustinebant vim ignis. & nō ta- bescabant. ut sciret quoniā fructū inimicoꝝ exterminabat ignis ar- dens i grandine & pluviā coruscās. **A**lij. **H**oc autem iterum. ut nutritur in isti. **D**oc autē factum ut nutritur iusti ignis etiam sue virtutis oblitus est. etiam suę virtutis oblitus est. **C**re- atura em̄ tua tibi factori deseruiēs ercandescit in tormentū aduersus

iniustos. & leuior̄ fit ad bñfaciēdū pro his qui in te confidunt. **P**ropter hoc & tunc omnia transfigura- ta. oīm nutrici gratię tuę deserui- ebant ad voluntatez hoz qui a te desiderati sunt. ut scirent filij quos dilexisti. domine. quoniā non nati uitatis fructus pascunt homines sed sermo tuus hos qui in te credi derint conseruat. **Q**d em̄ ab igne non poterat exterminali. statim ab etiquo radio solis calefactum tabe scebat. ut notum omnib⁹ esset. quo niām oportet p̄uenire solē ad bñdi- citionem tuā. & ad orū lucis te ado- rare. **I**ngrati enī spes tanq̄ hiber regem suum. i. antichristum. **S**inistra sc̄z frigore infidelitatis.

Tanq̄ aqua supuacua. **S**in fructu iusticie & traditō eoz nulli vīsi apta. q̄ cea sunt tanq̄ aqua supuacua.

Signa enim sūt

Squibus creaturā regis vniuersitā iudicia tua dñe. & inenar- ta decrevisti nullus evanescere poterit. **S**quia s. crea- rabilia verba tua. prop̄ hēc indisci- torem suum credere et intelligere noluerunt. plinare animę errauerunt. **L**ū enīz egypti. **P**lausum habent iniqui posse dñā. **S**quia tene- ri natōni sancte. vinculis tenebra- bras palpabiles passi sunt. et merito peccato- rum & longe noctis p̄spediti. inclusi- rum suorum. et tenebrose obliuionis puniti. sub tectis fugitiui. p̄petue. puiden- tie placuerunt. & dum putant se la- tere in obscuris peccatis. tenebro- so obliuionis velamento dispersi sunt. pauētes horrende. & cuz am- miratione nimia perturbati. **N**eque enī que continebat illos spelunca

per em̄ tenebras comitab̄ horror. & quanto minus discernit quis que circa se sunt. tanto magis metuit vndiq̄ aduersa pauitans. **S**ic egipciū triduo ma- gmas tenebras patiebātur. quas nec sol. nec luna. nec stelle poterat illumini- nare. & vīcūs iacebant. nimio terrore pauebāt. **O**u autē dicit tristis p̄so- nas eas terruisse. potuit fieri ut demones aliqua fantasma ingereret. q̄ eos ad augmentū penaz exterrerent. **D**ersecur orez quoq̄ fidiḡ & vītatis:

ta. ut creatori suo ma- gis denoti fieret. cuius vbiq̄ sentiret auxiliū. q̄m nō natūrālē fru- ctus pascūt hoīes. sed sermo tu⁹ z. **G**ū moy- ses dedit tibi cibū mā- na. ut ondes q̄nō in solo pane vīnit hō. & in omī vībo q̄ p̄edit de ore tei. **S**ed semp̄ ingrati fuerūt. & signa- tenetes. veritatem repu- lerunt. Ad eccliam cū trāslata sūt. **D**omī em̄ in figura contingē- bant illis. Scripta sūt aut̄ ppter nos. **V**nde paul⁹. **P**atres nostri oēs sub mībe fuerunt. z. oēs mare trā. z. **P**atra autē erat christus. i. totius legis firmamen- tū. & figure veritas. in quē qui crediderit. to tam legē iplēnit. **Q**ui autē nō crediderit. tāq̄ p̄uaricator legis inge- num pibit.

Tū notū om̄. **Rab.** Iste cibus histo- rialiter pascebat p̄tēs nostros. & ad orū veri solis liq̄fiebat. i. in na- tūitate christi ad spū alē vīsu soluebat. & q̄- leste sacramentū verte- batur. ut gueniamus in benedictionib⁹ solē id est. christi diuinita- tem eternis p̄conis p̄- dicemus dientes. In prin- cipio erat verbuꝝ & ver. erat ad ortū ve- ro sol. i. christi dicam⁹. Verbum caro factuꝝ est et habitabit in no- bis.

Ca XVII.
Magna em̄ **Rab.** Mistice omnes p̄secutores ecclīz chri- sti. scelerū suorum tene- bras patient. nec vī- q̄ securi esse possunt. quos vexant rectores tenebraꝝ haruz vīq̄ ad exteriōes tenebraꝝ vbi erit fletus & stridor- tentium. **V**nde. Om̄nis qui male agit odit lucem z. **H**inc paul⁹. Eratis aliq̄ tenebraꝝ. nunc aut̄ lux in domi- no z.

Neque em̄ z. **S**ē

Sapientie

circumdat tenebre pec-
catorum: quod ignorat sole
iusticie: nec iudicatores
illustrat eos fulgore co-
stringit: hos etiam sonit
descendens: in minato
celesti turbat: et pro-
ne tristes: i. temones:
quibus torturi terrificat
nec non agunt frumentose
penitentia: sed despan-
tes: belanizant sibi iram
in die iudicij.

Timore plenius.
Quia vnde quis penas
formidabat: quanto enim
sunt graniores dolores
tanto maiores timentur
bores.

Et magice ar. 26.
Rab. Cum magi infatu-
ctos penitentia: de-
sperates thesaurizant
sibi fratrem die iudicij.

Etma. ar. 26.

Rab. Cum magi in egi-
pto supati essent virtu-
tate signorum: dixerunt:
digitus dei est hic: et quod
paolo annos medicos se
iactabat: serpentes et
ter animalia metue-
bant. Sic quoque qui
christianam terredit reli-
gionem: q. artes suas asser-
cant: sicut diuini: au-
ruspices heretici et scis-
matici: licet doctores se
simularent christi poten-
tia vincere: et antiqui serpentes cum angelis
suis secum patientur
inimicum.

Et aerem Rab.
Quoniam timor
notat quem imminenti-
bus penas redargente
conscientia patiuntur
cum aut semper timida
nequitia: paucis sui
dat idicium: supplicio
condemnata est.

Proditio cogi-
te. Timor: s. perdit infir-
mitatem subiectis: qui
vana spe auxilio
rum se extollit cogita-
to cum posse sperat
quod efficere non po-
test: vel possit: et dum
virtus minor est vali-
tudo rerum quas ex-
trinsecus patitur: ma-
iorem putat esse poten-
tiam: hoc in plectori
bus fidelium frequen-
ter evenit: qui se poten-
tes extiment cum san-
ctos cruciant potestia
eorum: vicit: metis angustia cōtristati: agnoscat se non posse quod cupiebant: et
maiorem esse fortitudinem dei: qui sic vincit in militibus suis.

Illi autem in Egipti: s. horrore tenebrarum circumdati: nec inuigilantes: nec
dormientes quiescere poterant: quia horrendis monstris et visionibus: et ter-

Ca. XVIII

sine timore custodiebat: quoniam sonitus
descendens perturbabat illos: et pro-
ne tristes illis apparebant: paurores
perturbabant. Et ignis quidem nulla
vis poterat illis lumen praebere: nec
siderum limpide flame illuminare
poterant illa noctem horrendam.
Apparebat autem illi subitanus ignis.
quia impios cruciat timore plenus: et timore percussi illi
que non videbatur faciei: estimabatur
deteriora esse que videbantur. Et
magice artis appositi erant derisus
et sapientie gloria correcto cum con-
tumelia. Illi enim qui promittebant ti-
mores: et perturbationes se expellere
ab anima languore: hic cum derisu
pleni timore languebant. Nam et si
nihil illos ex monstribus perturbabat:
transitu animalium et serpentium sibi
latione commoti: tremebant gibant.
Etaerem quem nulla ratione quis effu-
gere posset: negantes se videre. Fre-
quenter enim preoccupant pessima re
argente conscientia. Cum sit enim ti-
mida nequitia: data est in omnibus
condemnationes. Semper enim presumit
que non habet tranquillitas conscientiam
seua perturbata conscientia. Nihil enim
poterit compromittere
est timor nisi presumptio adiutori-
mentum. proditum cogitatibus auxiliorum.
Et dum ab intro minor est expecta-
tio: maiorem computat potentiam ei
cause: de qua tormentum presulat. Illi
autem qui impotente vere nocte: et ab
infimis: et ab altissimis supuenien-
tem: eundem somnum dormientes ali-
qui monstrorum exagitabant timore.
Aliquando animus deficiebat tradu-

ctione. Subitanus enim illis et in
esperatus timor supuenerat. Dein
de si quis ex illis decidisset: custo-
diebat in carcere sine ferro reclu-
sus. Sieni rusticus quis erat: aut
pastor aut agri laboꝝ oparius pre-
occupatus esset: ineffugibile sustine-
bat necessitatem. Una enim cathena
tenebrarum omnes erant colligati. Si
ue spūs sibilans: aut inter spissos
ramos avium sonus suavis: aut vis
aque decurrentis nimis: aut sonus
validus precipitantium petrarum: aut
ludetum animalium cursus iuvenis: aut
mugientum validam bestiarum vox:
aut resonans de altissimis monti-
bus echo: deficientes faciebant illos
pre timore. Omnis enim orbis
terraꝝ limpido illuminabat lumi-
ne: et non impeditis opibus conti-
nebatur. Solis autem illis supposita
erat grauis nox: imago tenebrarum:
que supuētura illis erat. Ipsi ergo
sibi erant grauiores tenebre.

Ca. XVIII

Sancitis autem
ca. XVIII.
Isabelitum quos fides et puri-
tas conscientia illuminabant
A Sanctis autem tuis
corporis: et spiritalis: et ho-
marina erat lux: et horum
quidem vocem audiebant. Sicut
ram non videbant. Et quia non et ipsi
casus plagarum: et eadem passi erant: magnificabantur
te: et quae ante lesi erant: quae non ledie-
bantur: gratias agebant tibi: et ut es
vel donum
set differentia: te deum petebat. Pro
qua in columna ignis et
pter quod ignis ardenter columnas
nubis ducebantur
habuerunt ducem ignotum viam: et sole
sine lesura boni hospitii prestitisti.
egipti.

Digni quidem illi carere luce: et pati-

rore nimis circumdabat: nec secedebat: fa-
cultas: quia sine corpore
et cathena ferrea: car-
cere tamen tenebrarum
claudebantur. Unde
tribus diebus nemo vi-
vit fratres sui: nec mo-
rit se de loco suo in quo
erat.

Vindicti miseri cruci-
ciabantur: quidquid
auribus vel oculis: vel
quolibet sensu percipie-
bant: tanquam piculos: suos
formidabant.

Omnis enim or.
Quasi impii erant in
tenebris. Sed ubique
habitabant filii is-
rael: lux erat.

Imago tenebre.
Grauiores sunt tenebre
spirituales corporibus: qui
ducunt homines ad exteriores tenebras: ubi
erit fletus et stridor: de-
tum: quas egipcio te-
nebre figurant. Sicut
enim corpora ibi nullo
bono operi utilia: ita
et hinc animus simul et cor-
pora genio carcere dā-
natur: ubi necratio:
nec locus: nec tempus
est opandi.

Ca. XVIII.
Sanctis autem
ca. XVIII.
Isabelitum quos fides et puri-
tas conscientia illuminabant
A Sanctis autem tuis
corporis: et spiritalis: et ho-
marina erat lux: et horum
quidem vocem audiebant. Sicut
ram non videbant. Et quia non et ipsi
casus plagarum: et eadem passi erant: magnificabantur
te: et quae ante lesi erant: quae non ledie-
bantur: gratias agebant tibi: et ut es
vel donum
set differentia: te deum petebat. Pro
qua in columna ignis et
pter quod ignis ardenter columnas
nubis ducebantur
habuerunt ducem ignotum viam: et sole
sine lesura boni hospitii prestitisti.
egipti.

Digni quidem in
Ra. Merito egipciis te-
nebrarum penam patie-
bantur: qui inuidia ce-
cati populi cui lux tra-
denda erat: captiuum
retinere volebant: et cum
infantes hebreorum ne
care disponebant: uno
ideo moysi dei iudicio
liberato: insitudo ad
uersariorum per ipsum
subuersa est. Sichostes spirituales qui ecclasiam dei opprimere molirentur.
electis dei per baptismum liberatis: cum rege suo: id est dyabolo: in ipso
baptismo per christi potentiam opprimuntur: cuius mysterium ratum in antiquis pa-
trib figurata: et in aduentu christi complete est.

Abscōse em̄ sa-
Rabanus. Populus
israel ēgyp̄to iññ dō
mini pascha celebra-
nit. Unde dicit eos
absconde sacrificasse.
quia metu hostium id
occulte faciebant ubi
r̄legem pasche que te
incepserunt seruanda erat;
q̄ moysem vidicerent.
temptatōe reproboz
ad tempus passi. Et ci-
to dñina ope liberati.
Similē tempe gratis
serui dei quib⁹ est let-
data dñina. in cōcor-
dia dñum testamēto-
rum a p̄secutorib⁹ qñ
q̄ impediunt. ne reli-
gionem christianā pa-
lam faciant. Et in absco-
dito cordis semp dñō
sacrificat. Unde Sa-
crificium deo sp̄s con-
tribulatus. Et alibi.
In me sunt deus vo-
ta tua. q̄ red. lau. t.

Rab. Memorat te
um p̄cussisse primoge-
nita ēgypti. vbi nec s̄c
prius simulauerunt ēgi-
pti. sed palā cogebat
exire populu dei. dicē-
tes Omnes moriemur
Omnipotens

Sermo filius. De q̄
dicitur. In principio
erat verbū z̄. hic bra-
chium et dextera noīa-
tur. ppter effectuaz di-
uina virtutis potenti-
am. hic tunc p̄ angeli
ministeriū indicia sua
fecit primogenitis ēgi-
ptiorum. qui postmo-
dum sanctificavit sibi
primogenitos bebr̄zo-
rum. nunc quoq; per
aquā baptismi saluat
multitudinē credenti-
um. et interfecit multitu-
dinē spiritualiū bo-
stium.

Uisiones em̄.
z̄. Hoc diuinē boni-
tatis est que peccantes
castigat ut abstineat.
et penitentiam agant.
Si aut̄ patientia dei
abutuntur. sine excusa-
tione īḡternum puni-
entur.

Letigit aut̄ z̄.
Raban⁹. Memorat
et post īterfectionem
chores. datban. et abi-
ron. filii israel murmurauerunt contra moysem. et aaron d̄cētes. Nos īter-
fecisti populum dñi. et crescente tumultu. fūgerunt moyses et aaron ī taber-
naculo federis. Quibus ait dominus. Discedite et īterficiam illos. Lūc⁹
cedidissent in faciem. dixit moyses ad aaron. Tolle thuribulum et mitte ī-
censum. et ora pro eis. quia plaga defenuit. Paruit aut̄ aaron. thurificavit
et oravit. plaga ceſauit. Si moyse īterficiatur. que docet homines sciē-

carcerem tenebraz. qui iclusos cu-
stodiebant sanctos filios tuos per
quos incipiebat incorruptū legis
lumen seculo dari. Cum cogitarēt
iustoz occidere infantes. et uno ex
posito filio et liberato ī traductio-
nem illorum multitudine filiorum
abstulisti. et p̄ illos p̄didisti ī aqua
valida. Illa em̄ nor cognita ē ante
a patribus nostris. vt vere sc̄tētes
quibus iuramentis crediderunt.
ler moysei
animēquiores essent. Suscepit ē
aut̄ a populo tuo sanitas quidem
iustorum. iniustoz aut̄ extermi-
tio. Sicut ei lesisti aduersarios no-
strōs. sic prouocans magnificasti.
Absconde em̄ sacrificabāt iusti pue-
ri bozoz. et iusticie legē ī concor-
corde. alias Similē bo-
diam disponuerunt. similiter bona
na et mala īcepturos iustos. patri omnīū deca-
et mala recepturos iustos. patrias
tantes laudes decantantes laudes. Resonabat
aut̄ īcōueniens inimicoz vox.
et flebilis audiebat planctus plora-
torum infantū. Simili aut̄ pena
seruus cum dñō afflictus est. et po-
pularis homo regi similia passus.
Similiter ergo om̄es uno nomine
mortis. mortuos habebāt innū-
rabiles. Nec em̄ ad sepeliēdum vi-
ui sufficiebat. qm̄ uno momento q̄
erat p̄clarior natō eoz. extermina-
ta est. De omnib⁹ em̄ nō credetes
propter beneficia. tūc cū primū fū-
it exterminium primogenitoz spo-
ponderunt populū dei se esse. Lūc⁹
em̄ quietū silentū p̄tineret omnia

et nor in suo cursu mediū iter habe-
ret. omnipotens sermo tuus dñē ex-
iliens de celo. a regalibus sedibus
q̄ uia sermo dñi viu⁹ et efficac. et pe-
venit. durus bellator in media er-
retrabilioz omni gladio accipiti. In veritate.
terminū terra p̄sili⁹. gladi⁹ acutus
et sine villa fictione omnia iudicat et disponit.
insimulatū impiuz portas tuuz. et
stans repleuit omnia morte. et us-
q; ad celum attingebat stans ī ter-
ris. Ut nec vigilibus nec dozimētibus dare
ra. Tunc continuo visus somnio-
tur requies eis. qui propter scelerā sua passuri-
rum maloz turbauerūt illos. et ti-
erant tornēta p̄petua.
mores supuenerūt ī spati. Et ali⁹
alibi. p̄iectus semiu⁹. ppter quā
moriebas causā demōstrabat mor-
tis. Uisiones enī que illos turba-
uerūt hēc p̄monebāt. ne insci⁹ qua-
re mala patiebant p̄irent. Letigit
aut̄ tunc et iustos tēp̄tātō mortis.
que facta fuit post īcēdium choze.
et motio in heremo facta est mul-
titudinis. s̄ nō dñi p̄mansit ira tua.
Propans enī hō sine querela dep̄-
cari pro populis proferēs seruitus
tis suę scutū. orōem. et p̄ incensum
dep̄cationē allegās. restitit ire. et si
nem īposuit necessitatī. ostēdens
gulis regiantur omnia. Vicit aut̄
turbas nō in virtute corpis. nec ar-
matura potentie. s̄ verbo illuz⁹ qui-
se uerabat subiecit. iuramētā parē-
tum et testamētū īmemorās. Cum
enī iam aceruati cecidissent sup̄ al-
teruz mortui. interstetit. et ampu-
tauit īpetū. et diuisi illā q̄ ad vi-
nos ducebat viā. In vesteei pode-
ris quaz habebat. totus erat orbis
terrarū. et parētum magnalia in-

tiam et tei amorem. in
aaron supplicandi et
orandi forma. Cum ḡ
indignatur deus. si re-
deat lex in cor aostru⁹.
cōmonens et docēs co-
nerti ad penitentiam
satissimacē p̄ delictis.
supplicare p̄ culpis. cel-
sabit indignatō. et pla-
cabitur dominus. et p̄
picabunt quasi moy-
se et aaron interceder-
tibus. Si vero indu-
rentur corda nostra ut
dicamus. non est deo
cura de vita mortalii
et hui⁹ modi. patet nō
esse in nobis moyse et
aaron. s. legis scientiā.
et penitentie fructū. per
quos interitū possim⁹
euadere.

In veste em̄ p̄:
z̄. Bissum terz depu-
tāt hebrei. q̄ et tena gi-
gnitur purpurā mari-
quia et eius coelestis in-
gūtū. iacinctum aeri:
pter caloris similitu-
dinem. cōcūm igni et
etheri. vt s̄z pro toto
mundo oret pontifex.
Siquidem ex terra. et
aqua. et aere. r̄gne cō-
sistit mundus. et ele-
menta sunt omnium.
Unde primū vestimē-
tum lineū est. qđ terrā
significat. Secundum
iacinctum. qđ aerem
demonstrat. q̄ de ter-
renis paulatim ad ex-
celsa leuantur. et p̄p̄a ve-
sus ad talos venies.
indicat aerē de cel. vt
q̄ ad terram fulsum.

Mala aut̄ punica.
et tintinnabula in infe-
rioribus posita. folgu-
ra tonitruaq̄ demon-
strat. vel omnīū elemē-
torz sonantia. et vni-
sa sibi pplexa. vt ī sia-
gulis regiantur omnia.

Bupradicti colores
auro intexti sunt. quia
vitalis calor. et diuini
sensus. pudentia vni-
uersa penetrat.

Supbunale. et du-
os lapides smaragdi-
nos. vel onichinos. q̄
desup̄ sunt. et virtutis
humerum tegūt. duo
emisperia īterprantur
quoz alius sup̄ terrā. aliud sub terra. vel solē et luna q̄ desup̄ rutilant.

Zona qua sacerdotis pectus artat. et linea tenuica. et terra īstringit. occē
anū esse dicunt. Rationale vero dicūt terrā que instar puncti. licet ī se om-
nia p̄tineat. et cunctis velat elementis.

Duodecim lapides zodiaci circulū. vel. xij. menses. Singulis quoq;
ābīcīlis et ignat singulārī. et his mēs īputant. Pal. cūz

Sapientie

q̄ in medio est appellatur rōnale. rōne em̄ cūcta sunt plena. et terrena c̄lestib⁹ inherēt. Imo rō terren⁹ et rē pop. calonis et frigoris et dñplex inter vrasq⁹ temp̄ies. te celi curlu rōne descedit. Vñ ratonale c̄i ep̄bot fori⁹ stringit. In rōali vero logion. i. manifestatō. doctrina et dñitas h̄c signat q̄ nūq̄ in dī rātōne mēdaciū sit. et p̄a veritas multis signis et argumentis mōtrat̄ bōmūnb⁹. En̄ factū ē ut rōem sol⁹ et lūng. annoz et mensū. tempor⁹ et horaz. tēp̄itatis et serenitatis. ventōu et omnī rex-noscerem⁹. acop̄terē a deo la p̄icū. et p̄o habitatore et doctore fabrīcē totius scām. Sup̄ oia cidañ et vitta iacintina; celū monstrat. auri lamina in frōte pontificis. scrip̄tū nomē dei. vñū sa q̄ subter sunt tei arbitrio gubernari.

Dis autē rē. Versus pōt̄fer iesus chris̄tus assump̄to basillo humane carnis. et sup̄posito igne altaris. i. aia cū qua incarna⁹ ē radicē incenso. id ē. spū imaculato. medi⁹. sc̄eti iter viuos et mortuos. et mortē repulit. destruēt dyabolū qui babebat mortis i p̄ū. vt q̄ credit in en̄. si moriat̄ in tērñ. Hoc miscerū tam tēc̄ vāstator expauit. Agnoscebat em̄ figurā batilli. ignis incensi. et q̄lis offerēda hostia eset ab illo qui medi⁹ erat inter viuos et mortuos. et illos qui dēimago saluavit. ad nos aut̄ dñitas puenit. Nec̄ em̄ indumenta pōt̄ficiis purpura bis lo. linoq̄ p̄ecta erūbuisse vāstator. Et h̄a indumenta di pōt̄ficiis intellexit. et his cessit.

In figura pōt̄ficii. li: christi futur⁹ p̄gnoscet. at. si quia viderat carne induitū. non deū s̄ hominē puz credidit. Vñ. Si agnouissent nūq̄ dominū glori⁹ crucifixissent.

Ca. XIX.

Gimp̄ius autē rē. Inimicis populi dei. vindicta v̄lq̄ ad p̄summatōes sup̄genit. quia nec vitā nec mores correxerūt. fūctis em̄ argumētis simula. bant penitētā. et ideo n̄ meruerūt indulgentiā. En̄ pharao cū plagis affli. cū p̄lm̄ dei se dimissus. p̄mitteret. paulūl̄ respirans. ad domesticaz cru. dilitatē reuersus ē. donec in m̄si rubro fluctib⁹ submersus est. Persecuto.

quattuor lapidū ordinib⁹ sculpta erant. et magnificētia tua in dyā demate capit̄ illius erat scripta. Dis autē cessit qui exterminabat et h̄ec extūuit. Erat em̄ sola temptatio irē sufficiens.

Ca. XIX.

Ripijs autem v̄lq̄ in nouissimum sine misericordia ira sup̄uenit. Presci ebāt em̄ et futura illoz. qm̄ cuz ip̄. reuerſi esset. et p̄misſent ut se educerent. et cū magna sollicitudine p̄misſent illos. P̄sequēban̄ penitētię actus. Adhuc em̄ inter man⁹ habētes luctū. et deplorātes ad monumētū mortuoz. alia sibi assum̄pserūt cogitatōz in sciētē. et quos rogātes piecerāt. hos tanq̄ fugitūos p̄sequēbāt. Ducebat em̄ illos ad hūc sūnē digna necessitas. et horum q̄ acciderāt memoratōz amittebāt. vt q̄ deerāt tormētis. replerz punitō. et popul⁹ quidē tu⁹ mirabiliter trāsiret. illi autē nouā mortē inuenirēt. Om̄is enī creatura ad suū

Quis conditoris sui p̄ceptis obedit. et in omnib⁹ ei deseruit. No hoc enim creatura c̄egen⁹ ab initō resigurabāt. deseruita est. vt c̄ omnia obeiret. et suis p̄ceptis. vt pueri tui custo. **V**icarnatō cb̄isti. qui cre dīren̄ illesi. Nam nubes illoz cādētes luminc euangelij illustrat. et a p̄secutori stra obumbarbat. et ex aqua q̄ ante bus protegit. **S**qd̄ ba erat. terra apparuit arida. et in mat̄is significat. in quo saluātē fideles et sus̄ri rubro via sine impedimento. et cāfocantur demones. pus germinās de profūdo nimio p̄ quē omnis natō transiuit. q̄ tegebat tua manu. vidētes tua mirabi

Ca. XIX.

S dei. vii. Qui lia et mōstra. Tanq̄ enī equi depa ascēdes super equos tuos. et quadrigē tue saluerunt escā. et tanq̄ agni erultaue uatio. rūt. magnificētē te dñe. q̄ liberasti illos. **N**emores enī adhuc erant illoz. q̄ incolatu illoz facta fuerāt quēadmodū pro natōe animaliū. produxit terra muscas. et pro p̄isci. bus eructauit flūui multitudinez ranaz. Nouissime autē viderūt nouā creaturā auiū. cū abducti cōcu p̄scēntia postulauerunt escas epulatōnis. In allocutō enī desideri orum descēdit illis de mari ortigo metra. et veratōes peccatorib⁹ sup uenerunt. nō sine illis q̄ ante facta erant argumentis. p̄ vim fluminū

Juste enī patiebāntur sc̄dm suas alias. Etenim detestabiliorē i nequicias. Etenim indetestabiliorē hospitalitatē instituerunt. Alij qdē ignotos nō recipiebānt aduenias. alij autē bonos hospites in servitū accipiebānt. Et nō solum h̄ec. sed et ali⁹ quidē erat respect⁹ illorum. quoniā inuiti recipiebānt ex eraneos. Qui autē cum leticia receperunt hos. qui eisdem v̄si erāt in stitutis. seuissimis afflitterunt doloribus. Percussi sunt autē cecitate. sicut illi in foribus iusti. cum subitanis coopti essent tenebris. Un⁹ quisq̄ transitū hosti⁹ sui querebat. In se enī elementa p̄uertuntur. si cut in organo qualitatē son⁹ immitatur. et omnia suum sonū custodiunt. Vñ estimari ex ipso certo visu

res em̄ christiani nois si p̄stiterunt in maliciā tua. sentier in pena. q̄ suz valcat dei iusticia

Clidētes tua.

Sic nos oportet libera ratiō nrō exultantes grās agere dicētē. Benedic aia mea dñm rē. Vñ ap̄ls. Sine intermissione orate i omib⁹ grās agite rē.

Produxit t.m.

Nota q̄ inimicis dei terza. pdaxit muscas. et flaminis ranas. cultori bus autē dei terra dedit fructus. et mare carnis alimenta. Dignum est em̄ vt fidelibus suis p̄ opera sua. nutrimentū diuina procurat p̄uidentia. Inimicis vero condignū tormentum. p̄ subditaz sibi creaturam inferat.

Juste em̄ p. rē.

Rabanus. Qui anti quos dei seruos ad se venientes crudelitē tractauerunt. digne puniti sunt. vt mente tenebrosi. et affectu rigidi. obscuritatē tenebrarū et diuersoz doloroz in corpore sustinerēt. qn̄to magis q̄ seruos chris̄ti et p̄dicatores evan gelij contemnūt. Vñ. Amet dico vobis. tolerabilius erit terre sō domoz. et gomoreoz in die iudicij q̄ illi ciuitati. Bene autē dicēt q̄ p̄cessi sunt cecitate. sicut illi tenebris exectati erant. qui in foribus iusti. i. lotib errabant. hosti⁹ transitū querentes et non innuententes. qui cū tenebras erroris intus patitur. gravissimis damnis vndi q̄ constringit. quia viam veritatis n̄ agnoscit. et hostium q̄ chris̄tus est nō inuenit.

In se em̄ ele. rē.

Sicut in organo dñi. si soni ad concordiam melodij tempamento consentiunt. ita discepantia elemēta. seruato iure nature. ad creatoris voluntatem fle

ctuntur. nō em̄ creaturam sibi condidit contrariaz. s̄ per omnia voluntati sine consentaneam.

Vñ estimari rē. Rabanus. Homines enim et iumenta profundum maris rubri siccō p̄stigio transierunt. et rang de flūui procedētes. domos egyptiorum impluerunt. Ignis cum grandine mixtus de celo rubeat. nec ignis aquam nec aqua ignem impediēbat. Vbi autē erant filii israel neminem leserunt. vt appareret q̄ elementa mundi non sūg tantum conditio ni. s̄ creatoris deservirent voluntati

Ecclesiasticus

In oib⁹ ei ma.
Misericors ⁊ misera/
tor dñs semp adest fi/
telis suis quos semp
ptegit ⁊ regit. q̄s aliqui
i martirio purgat. vñ
vasa signi pbat for/
mar. ⁊ hoīes iustos tē/
ptatio tribulatōnis.
Multa em̄ tribulatio/
nes iustoz. ⁊ te omni/
bus his liberauit eos
dñs

Ca. I

Omnis sapiā
z̄c. Libr⁹ iel⁹ filij
syrach dicit se hieroni/
mus apud hebreos re/
perisse. nō ecclasiastū
vt apud latinos. b̄ pa/
rabolas p̄morati. cui
functi erāt ecclastes. ⁊
cantici cantic⁹. vt la/
lomonē nō mō libroz
nūo. b̄ ⁊ materiaz ge/
nere coequaret. Libr⁹
x̄o sapiē nō repensile
apud eos. b̄ magis ḡe/
cam redolere eloquen/
tiā. quē nō nulli philo/
nis esse affirmat. Ecce/
siaſtīcī x̄o sic ⁊ ecce/
siaſtīcī ecclī vtilissim⁹
est. q̄ ppter exel/
lentiā virtutū suar⁹ pa/
narebōs. i. omnī vir/
tutū capax appellatur.
Lū. tātā claritas. tā/
tagz latinitas ē; vt ip/
se sibi zmenta sit.

Omnis sapiā z̄c.
Rab. Incipit ab etīa
dei sapiā q̄ christ⁹ ē q̄
cum patre est sp̄ an se/
cula fin illud. In prin/
cipio erat verbū ⁊ ver/
bū erat apud deū z̄c.
Adno deo z̄c.
Quia christ⁹ fons vite
lux vera: te patre na/
scit. ⁊ oia p̄ ipm facta
sunt. ⁊ sine ipo factū ē
nibil. qnisquis hac sa/
piētia carz. in tenebris
ambulat. ⁊ nescit quo
vadat. Sapiētia enīz
huīns mundi stulticia
est apud deū. ⁊ prude/
tia carnis moīs.

Arena ma. z̄c.
Rab. Corporalia spi/
ritualib⁹ cōpat. vt ex/
difficilimis qđ omni/
no impossibile est esti/
metur. Si em̄ hēc que-

potest Agrestia em̄ in aquatica cō/
uertebantur. ⁊ quēcūq̄ erāt natā/
tia in terra trāsibat Ignis in aqua
valebat supra suā virtutē. ⁊ aqua
extinguentis naturę obliuiscerat.
Flam̄ econtrario corruptibilium
animaliū non verauerunt carnes
coambulantiū. nec dissolutebāt illā
quē facile dissolutebāt sicut glacies
bonam escam. In omnib⁹ em̄ ma/
gnificasti populu tuū dñe. ⁊ hono/
rasti. ⁊ nō desperisti. in omni tpe/
ctiā in em̄ loco assistens eis

Incepit prologus librī ielu si/
lij syrach qui Ecclesiastīcī ap/
pellatur

Vitorū no/
bis ⁊ magnop̄ p̄ legē
et prophetas alioz
qui secuti sūt illos sa/
piētia demonstrata
est: in quibus oportet laudare isra/
el doctrinę ⁊ sapiētę causa. qz nō
solum ipsoz loquētes necesse ē esse
peritos. sed etia extraneos posse ⁊
discentes ⁊ scribentes docissimōs
fieri. Auus me⁹ iesus postq̄ se am/
plius dedit ad diligētā lectōnīs
legis ⁊ prophetaz. ⁊ alioz libroz
qui nobis a pentib⁹ nostris tra/
diti sunt. voluit ⁊ ipse scribere ali/
quid hor⁹ quē ad doctrinā ⁊ sapiē/
tiam ptinent. vt desiderātes dilce/
re ⁊ ulorū pīti fieri magis magis
attendant animo. ⁊ confirmantur
ad legitimā vitaz. Vitorū itaq̄ ve/
nire vos cum beniuentia. ⁊ attē/
tiori studio lectionē facere. ⁊ veniā
habere in illis in quibus videmur
sequentes imagine sapię. ⁊ defices/
re in verboz compositionē. Nā de/
ficient verba hebraica qñ fuerint
trāslata ad alterā liguā. Nō aut̄ so/
lū hēc. s̄z ⁊ ipa let ⁊ prophetę. c̄te/
raq̄ alioz libroz nō puam habēt
differentiaz qñ inter se dicunt. Nā
in octauo ⁊ tricresimo anno ⁊ tem/
porib⁹ ptolomei euergetis regis
postq̄ pueni in egip̄tum. ⁊ cū mul/
tu ipis ibi fuissez. inueni ibi libros
relictos non parue neq̄ p̄temnen/
de doctrinę. Itaq̄ bonū ⁊ necessa/
rium putau. ⁊ ipse aliquā addere

diligentiam ⁊ labore interpretandi
librum istuz. ⁊ multa vigilia artuli
doctrinam in spaciozēpis ad illa q̄
ad finem ducunt libp̄ istuz dare. ⁊
illis qui volunt animuz intendere
⁊ discere quēadmodū oporteat in/
stituere mores qui scdm legem do/
mini proposuerint vitam agere.

Ca.

Mnis sapi /

ntia a domino deo ē
⁊ cum illo fuit semp.

et est an eum. Arenā maris et plu/
uię guttas. ⁊ dies sēculi q̄s dinūe
rauit. Altitudinem celi. ⁊ latitudi/
nem terre. et profundū abyssi. q̄s
dimensus est. Sapiam dei p̄cedē/
tem om̄ia: quis inuestigauit. Pri/
or om̄iu creāta est sapiā. ⁊ intelle/
ctus prudentię ab eo. Fons sapi
entie verbum dei in excelsis. et in/
gressus illius mandata eterna. Ra/
go.

Radix Ostendit
nemines posse p̄fundit
atem dei penetrare. l̄
magritudinez bonita/
tis eius ⁊ misericordiæ.

Ande ad liberationē
⁊ illuminationē huma/
nū in generis homo fieri
dignatus est. Unde.
Generationē ei quis
enarrabit

Ipse creāuit z̄c.
Unigeniti. s. aduen/
tum p̄ verbuz sibi co/
ternum cum sp̄scō di/
spensauit. quomō per
virginis partuz ad sa/
lutem mundi veniret.

⁊ creaturas reparat. et
homine ad agnōem
⁊ dilectōne sui renoca/
ret. dans illi donū spi/
ritus sancti. vt eius mu/
nere saluet in eternum.

Timor domini
z̄c. Beatus vir qui ti/
met dominā in māda/
tis. q̄ cupit nimis. gla/
z̄ dīmī i domo ei⁹ z̄c.

Timor do. g. z̄c.
Rab. Dīg sp̄s sunt
timoris. De altera dī/
Timor anime in car/
itate z̄c. Qui buncba/
bent ppter metu gebē/
ne peccare desinunt. ⁊
vitam corrigunt. hic
troducit caritatē. b̄ fo/
ras mittit. Qui em̄ sic
timz. nondū amat nec
desiderat bona. sed ca/
uet mala. b̄ tamē se cot/
rigit ⁊ bona desidera

in certo numero ⁊ men/
sura ⁊ pondere condi/
ta sunt. nemo p̄di
numerare. q̄to min/
sapiam dei sine initio
⁊ sine fine inenarrabi/
lem inestimabile pote/
rit inuestigare

Prior om̄iu
creata est sapiā.
Create scdm huma/
nitatem in confilio dei
patris. s. p̄ salute hūa/
ni generis p̄deſinata
est incarnari. Notādū
aut̄ q̄ ppter unitatem
psong. aliqui christus
dicitur gen:us. aliqui
creatus

Fons sapiē.
Dīgo om̄is sapiēng
a verbo dei procedit
qđ dīns ex deo semp
cum patre manet in cē/
lis. b̄ ingressus mundū
p̄ dispensatōez huma/
nitatis. dīdit mādata
salutis. Unde Verba
vite eternē habes.

Radix Ostendit
nemines posse p̄fundit
atem dei penetrare. l̄
magritudinez bonita/
tis eius ⁊ misericordiæ.

Ande ad liberationē
⁊ illuminationē huma/
nū in generis homo fieri
dignatus est. Unde.
Generationē ei quis
enarrabit

Ipse creāuit z̄c.
Unigeniti. s. aduen/
tum p̄ verbuz sibi co/
ternum cum sp̄scō di/
spensauit. quomō per
virginis partuz ad sa/
lutem mundi veniret.

⁊ creaturas reparat. et
homine ad agnōem
⁊ dilectōne sui renoca/
ret. dans illi donū spi/
ritus sancti. vt eius mu/
nere saluet in eternum.

Timor domini
z̄c. Beatus vir qui ti/
met dominā in māda/
tis. q̄ cupit nimis. gla/
z̄ dīmī i domo ei⁹ z̄c.